

«ҚазТрансОйл» АҚ

Жеке қаржылық есептілік

*2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудиторлық есебімен*

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

Жеке қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы жеке есеп	1-2
Жиынтық кіріс туралы жеке есеп	3
Ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есеп	4-5
Капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп	6
Жеке қаржылық есептілікке ескертпелер	7-60

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«ҚазТрансОйл» АҚ-ның Акционерлері мен Директорлар кеңесіне

Пікір

Біз «ҚазТрансОйл» АҚ-ның (бұдан әрі «Компания») жекелеген қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы жекелеген есеп, жиынтық кіріс туралы жекелеген есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін меншікті капиталдағы өзгерістер туралы жекелеген есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы жекелеген есеп, сондай-ақ есеп саясатының маңызды ережелері туралы ақпаратты қоса алғанда, жекелеген қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған жекелеген қаржылық есептілік барлық елеулі қатынастарда 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының қозғалысы мен қаржылық нәтижелерін ХҚЕС-тің бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың жекелеген қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңестің Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының кодексіне (БХЭСК Кодексі) және Қазақстан Республикасында біздің жекелеген қаржылық есептілік аудитіне қойылатын этикалық талаптарға сәйкес Компанияға қатысты біз тәуелсізбіз және біз осы талаптар мен БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық. Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Аудиттің басты мәселелері

Аудиттің басты мәселелері –біздің кәсіптік пайымдауымызға сай ағымдағы кезең үшін жекелеген қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болып табылған мәселелер. Бұл мәселелер жекелеген қаржылық есептілік аудитіміздің контекстінде және осы есептілік туралы пікірімізді қалыптастыру кезінде қарастырылған және біз бұл мәселелер жөнінде бөлек пікірімізді білдірмейміз. Төменде көрсетілген мәселеге қатысты бұл мәселенің аудитіміздің барысында қалай қарастырылғанының сипаты осы контекстінде келтіріледі.

Біз есебіміздің «Аудитордың жекелеген қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған міндеттерді, оның ішінде осы мәселеге де қатысты міндеттерді орындадық. Тиісінше, аудитімізге жекелеген қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін бағалауымызға жауап ретінде әзірленген рәсімдерді орындау жатады. Аудиторлық процедураларымыздың, соның ішінде төменде көрсетілген мәселені қарастыру барысында орындалған процедуралардың нәтижелері қоса беріліп отырған жекелеген қаржылық есептілік туралы аудиторлық пікірімізді білдірудің негізі болады.

Аудиттің басты мәселесі

Бұл басты мәселе ретінде аудитіміздің барысында қарастырылды

Негізгі құралдардың әділ құны

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар Компания активтерінің елеулі бөлігін құрайды. Компанияның негізгі құралдары қайта бағалау күнінен кейін танылған жинақталған амортизация мен құнсыздану шығындарын шегере отырып Компанияның есеп саясатына сәйкес әділ құны бойынша көрсетіледі. Әрбір есепті күнге Компания негізгі құралдардың әділ құны олардың баланстық құнынан қаншалықты ерекшеленетінін талдайды.

Активтердің әділ құнының ықтимал өзгерістерін бағалау үшін Компания басшылығы негізгі құралдарды пайдаланудан күтілетін болашақ ақша ағындарының келтірілген құнын анықтайды.

Негізгі құралдардың баланстық құнының маңыздылығына, сондай-ақ басшылықтың негізгі құралдардың әділ құнының өзгеруіне талдау жасау кезінде кәсіби пайымдау мен бағалауды айтарлықтай пайдалануына байланысты бұл мәселе аудиттің ең маңызды мәселесі болды.

Негізгі құралдардың әділ құнының өзгеруін талдау туралы ақпарат жекелеген қаржылық есептіліктің 4-ескертпесінде көрсетілген.

Біз Компания басшылығынан негізгі құралдардың әділ құнының ықтимал өзгерістеріне талдау алдық.

Негізгі құралдарды пайдаланудан күтілетін болашақ ақша ағындарының келтірілген құнын талдау кезінде біз басшылық пайдаланған бастапқы деректерді Компанияның соңғы бизнес-жоспарларымен салыстырдық. Біз қолданылатын жорамалдарды бағаладық және оларды тарихи деректермен салыстырдық.

Біз есептеулерде пайдаланылған дисконттау мөлшерлемесін және өсімнің ұзақ мерзімді қарқындарын қолжетімді сыртқы ақпаратпен салыстырдық.

Біз күтілетін болашақ ақша ағындарының ағымдағы құнын есептеудің математикалық дәлдігін тексердік.

Компанияның 2024 жылғы жылдық есебіне қосылған басқа да ақпарат

Басқа да ақпаратқа Компанияның 2024 жылғы жылдық есебінде қамтылған ақпарат жатады, бірақ жекелеген қаржылық есептілік пен сол туралы біздің аудиторлық есебіміз жатпайды. Басқа да ақпарат үшін жауапкершілікті басшылық көтереді. Компанияның 2024 жылғы жылдық есебі, жорамалмен, бізге осы аудиторлық есеп күнінен кейін ұсынылады.

Жекелеген қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратқа таралмайды және біз бұл ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділікті білдіретін тұжырымды ұсынбаймыз.

Жекелеген қаржылық есептілікке аудитті жүргізуімізге орай біздің міндетіміз жоғарыда аталған басқа ақпаратпен, ол бізге ұсынылған кезде танысу және бұл ретте басқа да ақпарат пен жекелеген қаржылық есептіліктің немесе аудит барысында ие болған біліміміз арасында елеулі сәйкессіздіктердің болуы және басқа да ақпарат өзге елеулі бұрмалануларды қамтымайтындығы мәселесін қарастыру болып табылады.

Басшылықтың және аудит жөніндегі комитеттің жекелеген қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық жекелеген қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ жекелеген қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Жекелеген қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Компанияны таратқысы келген, оның қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе басшылықтың мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Аудит жөніндегі комитет Компанияның жекелеген қаржылық есептілігінің дайындалу процесін қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың жекелеген қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз жекелеген қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы жекелеген қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- ▶ адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- ▶ Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- ▶ қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық айқындаған бухгалтерлік бағалау және тиісті ақпараттың ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;
- ▶ басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән туғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде жекелеген қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге дейін түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;
- ▶ жекелеген қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ жекелеген қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз.

Біз аудит жөніндегі комитеттің назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, онымен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

Сондай-ақ біз аудит жөніндегі комитетке тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағандығымыз туралы мәлімдеме жасадық және осы тұлғаларды барлық өзара қарым-қатынастар мен аудитордың тәуелсіздігіне әсер етеді деп негізделген түрде есептеуге болатын басқа да мәселелер туралы, ал қажетті жағдайларда – қауіп-қатерлерді жою үшін жасалған іс-қимылдар немесе қолға алынған сақтық шаралары туралы хабардар еттік.

Біз аудит жөніндегі комитеттің назарына жеткізген мәселелерден біз ағымдағы кезең үшін жекелеген қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болған және тиісінше, аудиттің басты мәселелері болып табылатын мәселелерді айқындаймыз. Біз бұл мәселелерді аудиторлық есебімізде сипаттаймыз, тек бұл мәселелер туралы ақпаратты жария ету заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған жағдайдан немесе қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің есебімізде хабарланбауы тиіс екендігі туралы тұжырымға келген сирек жағдайлардан басқа, өйткені мұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оның хабарлануынан қоғамдық маңызы бар пайдадан асады деп жорамал жасауға болады.

Соның нәтижелері бойынша тәуелсіз аудитордың осы аудиторлық есебі шығарылған, аудиттің жүргізілуіне жауапты жетекші, - Адиль Сыздықов.

„Эрнст энд Янг“ ЖШС

Адиль Сыздықов
Аудитор

Аудитордың 2013 жылғы 23 желтоқсандағы
№ МФ-0000172 біліктілік куәлігі

Рустамжан Саттаров
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Қазақстан Республикасында аудиторлық
қызметпен айналысуға арналған мемлекеттік
лицензия: сериясы МФЮ-2, № 00000003,
Қазақстан Республикасы Қаржы
Министрлігімен 2005 жылғы 15 шілдеде
берілген

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.,
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

2025 жылғы 13 наурыз

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

Мың теңгемен	Ескертпе	2024 жылғы 31 желтоқсанға	2023 жылғы 31 желтоқсанға
Активтер			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	5	832.993.281	825.994.253
Пайдалану құқығы түріндегі активтер	6	5.724.951	6.722.767
Материалдық емес активтер	7	1.131.701	966.587
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	8	85.258.028	83.288.946
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар	9	12.504.945	12.504.945
Негізгі құралдар үшін жеткізушілерге берілген алғытөлемдер	10	2.830.366	1.291.771
Банк салымдары	16	412.163	718.088
Өзге де ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	12	691.020	721.048
		941.546.455	932.208.405
Қысқа мерзімді активтер			
Қорлар	11	6.539.391	7.413.054
Сауда және өзге де дебиторлық берешек	12	4.508.611	4.487.576
Жеткізушілерге берілген алғытөлемдер	13	54.980	302.623
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		–	420.860
Өтелуге жататын ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем	14	2.351.641	1.854.527
Өзге де қысқа мерзімді активтер	15	6.478.835	5.476.522
Өзге де қаржылық активтер	16	30.195.883	20.702.959
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	17	57.588.938	51.938.072
		107.718.279	92.596.193
Активтер жиыны		1.049.264.734	1.024.804.598

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (жалғасы)

Мың теңгемен	Ескертпе	2024 жылғы 31 желтоқсанға	2023 жылғы 31 желтоқсанға
Меншікті капитал және міндеттемелер			
Меншікті капитал			
Жарғылық капитал	18	61.937.567	61.937.567
Акционерлерден қайта сатып алынған меншікті акциялар	18	(9.549)	(9.549)
Активтерді қайта бағалау бойынша резерв	18	308.831.396	319.936.940
Капиталдың өзге де резервтері	18	1.208.145	1.246.570
Үлестірілмеген пайда		428.890.802	391.024.909
Меншікті капитал жиыны		800.858.361	774.136.437
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	19	19.273.666	18.030.139
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелер	33	97.381.674	99.166.081
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резерв	24	37.405.274	45.648.971
Жалдау бойынша міндеттемелер	21	4.458.848	5.097.201
Сатып алушылармен шарттар бойынша міндеттемелер	22	850.283	27.462
		159.369.745	167.969.854
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Берілген қаржылық кепілдік	8	1.836.417	-
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ағымдағы бөлімі	19	1.342.924	1.181.930
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	20	25.180.647	20.738.174
Жалдау бойынша міндеттемелер	21	2.509.776	2.416.764
Сатып алушылармен шарттар бойынша міндеттемелер	22	24.435.708	27.469.613
Төлемге табыс салығы		1.176.536	-
Төлемге өзге де салықтар	23	1.433.628	1.129.974
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	25	31.120.992	29.761.852
		89.036.628	82.698.307
Міндеттемелер жиыны		248.406.373	250.668.161
Меншікті капитал мен міндеттемелер жиыны		1.049.264.734	1.024.804.598
Бір жай акцияның теңгерімдік құны (теңгемен)	18	2.079	2.010

2025 жылғы 13 наурызда қол қойылды және шығаруға рұқсат етілді.

Бас директор (Басқарма төрағасы)

A.F. Қасенов
A.F. Қасенов

Бас бухгалтер

A.C. Ахмедина
A.C. Ахмедина

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

Мың теңгемен	Ескертпе	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
		2024 жылғы	2023 жылғы
Түсім	26	258.660.571	240.988.235
Өткізімнің өзіндік құны	27	(217.146.442)	(206.030.190)
Жалпы пайда		41.514.129	34.958.045
Жалпы және әкімшілік шығыстар	28	(12.116.857)	(12.332.165)
Өзге де операциялық кірістер	29	4.915.337	1.542.027
Өзге де операциялық шығыстар	30	(601.786)	(1.022.098)
Негізгі құралдардың құнсыздануы, нетто	5	(368.462)	(4.730.780)
Еншілес ұйымға салынған инвестициялардың құнсыздануы	8	—	(782.842)
Операциялық пайда		33.342.361	17.632.187
Бағамдық айырмадан болған кіріс, нетто		845.665	791.480
Дивидендтік кірістер	8, 9	11.721.106	4.740.951
Қаржылық кірістер	31	10.208.494	9.181.922
Қаржыландыру шығындары	32	(7.422.136)	(7.008.037)
Салық салғанға дейінгі пайда		48.695.490	25.338.503
Табыс салығы бойынша шығыстар	33	(8.914.306)	(7.296.603)
Есепті жылдағы таза пайда		39.781.184	18.041.900
Өзге де жиынтық кіріс/(залал)			
<i>Кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктеуге жатпайтын өзге де жиынтық кіріс/(залал)</i>			
Негізгі құралдардың қайта бағалануы және құнсыздануы, нетто	5	6.035.346	(3.184.948)
Табыс салығының өсері	33	(1.207.069)	636.990
		4.828.277	(2.547.958)
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервін азайту/(есептеу)	24	8.939.643	(1.943.919)
Табыс салығының өсері	33	(1.787.929)	388.784
		7.151.714	(1.555.135)
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша актуарлық (залалдар)/кірістер	19	(39.511)	1.472.627
Табыс салығының өсері	33	1.086	(40.473)
		(38.425)	1.432.154
Кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктеуге жатпайтын өзге де жиынтық кіріс/(залал)		11.941.566	(2.670.939)
Салықтарды шегергендегі өзге де жиынтық кіріс/(залал) жиыны		11.941.566	(2.670.939)
Есепті жылға салықтарды шегергендегі жиынтық кіріс жиыны		51.722.750	15.370.961
Акцияға базалық және таратылған пайда (төңгемен)	18	103	47

2025 жылғы 13 наурызда қол қойылды және шығаруға рұқсат етілді.

Бас директор (Басқарма төрағасы)

Бас бухгалтер

A.F. Қасенов

A.C. Ахмедина

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

Мың теңгемен	Ескертпе	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
		2024 жылғы	2023 жылғы
Операциялық қызметтен түскен ақша ағындары			
Салық салынғанға дейінгі пайда		48.695.490	25.338.503
Салық салынғанға дейінгі таза ақша ағындарымен сапыстыруға арналған түзетулер			
Тозу және амортизация	27, 28	54.368.721	61.339.659
Дивидендтік кірістер	8, 9	(11.721.106)	(4.740.951)
Қаржы кірістер	31	(10.208.494)	(9.181.922)
Қаржыландыру шығындары	32	7.422.136	7.008.037
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша резервінің міндеттемелерін бағалаудың қайта қарау және оларды кері қайтару, нетто	29	(3.649.718)	(987.121)
Бағамдық айырмадан болған кірістер, нетто		(845.665)	(791.480)
Еңбек қызметі аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақылар, ағымдағы кезеңдегі қызметтер құны	27, 28	733.732	702.937
Негізгі құралдардың құнсыздануы, нетто	5	368.462	4.730.780
Өтеуге жататын ҚҚС-ты есептен шығару бойынша шығыстар	28	175.417	228.373
Күтілетін несиелік шығындар бойынша резервті (қалпына келтіру)/ есептеу, нетто	28	(149.924)	53.209
Негізгі құралдардың шығуынан болған залал, нетто	30	71.668	70.388
Актуарлық (кірістер)/залалдар	29, 30	(7.588)	96.799
Еншілес ұйымдағы инвестициялардың құнсыздануы	8	-	782.842
Қорлардың құнын өткізудің таза құнына дейін есептен шығару	30	-	661.271
Өзге де		(144.601)	(39.503)
Айналым капиталының өзгерісіне дейінгі операциялық қызметтен түскен ақша ағындары		85.108.530	85.271.821
Операциялық активтердегі (ұлғаю)/азаяу			
Өтеуге жататын ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алғытөлемдер		(2.559.556)	(266.525)
Қорлар		906.500	(258.276)
Сауда және өзге де дебиторлық берешек		319.648	1.072.881
Жеткізушілерге берілген алғытөлемдер		82.794	(270.254)
Өзге де қысқа мерзімді активтер		(1.369.605)	243.548
Операциялық міндеттемелердегі ұлғаю/(азаяу)			
Сатып алушылармен шарттар бойынша міндеттемелер		(3.035.841)	4.944.329
Төлемге өзге де салықтар		2.190.679	(3.051.650)
Өзге де қысқа және ұзақ мерзімді міндеттемелер және қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер		(1.448.020)	1.291.877
Сауда және өзге де кредиторлық берешек		329.587	712.198
Операциялық қызметтен түскен ақша ағындары		80.524.716	89.689.949
Төленген табыс салығы		(11.063.103)	(11.841.045)
Алынған пайыздар		7.996.044	7.892.060
Операциялық қызметтен түскен таза ақша ағындары		77.457.657	85.740.964

Есеп саясаты және 7-60 беттердегі ескертпелер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (жалғасы)

Мың теңгемен	Ескертпе	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін 2024 жылғы	2023 жылғы
Инвестициялық қызметтегі ақша ағындары			
Ұлттық Банкінің Ноталарын сатып алу	34	(203.752.623)	(117.517.479)
Ұлттық Банкінің Ноталарын өтеуден түсетін түсімдер	34	203.752.623	97.517.479
Негізгі құралдарды және материалдық емес активтерді сатып алу		(48.896.644)	(72.441.350)
Самұрық-Қазынаның облигацияларын сатып алу	34	(10.000.000)	–
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарынан түскен дивидендтер	9	9.564.571	3.960.351
Еншілес ұйымнан түскен дивидендтер	8	2.193.165	794.790
Облигацияларды қайта сатып алудан түскен түсімдер	16	1.403.403	104.147
Банк салымдарын алу		302.246	222.975
Негізгі құралдарды және сатуға арналған ұзақ мерзімді активтерді сатудан түскен түсімдер		13.193	570.961
Еншілес ұйымының жарғылық капиталына салым	8	–	(1.900.000)
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары		(45.420.066)	(88.688.126)
Қаржылық қызметтегі ақша ағындары			
Төленген дивидендтер	18	(25.000.826)	(15.000.496)
Жалдау міндеттемелері бойынша төлемдер	21	(2.494.921)	(2.377.279)
Қаржы қызметінде пайдаланылған таза ақша ағындары		(27.495.747)	(17.377.775)
Ақша қаражаттарындағы және олардың баламаларындағы таза өзгерістер		4.541.844	(20.324.937)
Таза бағамдық айырма		1.111.434	(380.346)
Күтілетін несиелік шығындар бойынша резервтің өзгерістері		(2.412)	6.085
Жылдың басына ақша қаражаттары және олардың баламалары		51.938.072	72.637.270
Жылдың аяғына ақша қаражаттары және олардың баламалары		57.588.938	51.938.072

2024 жылғы 13 наурызда қол қойылды және шығаруға рұқсат етілді.

Бас директор (Басқарма төрағасы)

A.F. Қасенов

Бас бухгалтер

A.C. Ахмедина

МЕНШІКТІ КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

Мың теңгемен	Жарғылық капитал	Акционерлерден қайта сатып алынған меншікті акциялар	Активтерді қайта бағалау бойынша резерв	Капиталдың өзге де резервтері	Үлестірілмеген пайда	Жиыны
2022 жылғы 31 желтоқсанға	61.937.567	(9.549)	354.930.137	(185.584)	357.093.401	773.765.972
Есепті жылдағы таза пайда	-	-	-	-	18.041.900	18.041.900
Өзге де жиынтық залал	-	-	(4.103.093)	1.432.154	-	(2.670.939)
Жылдағы жиынтық кіріс жиыны	-	-	(4.103.093)	1.432.154	18.041.900	15.370.961
Қайта бағаланған негізгі құралдардың амортизациясы	-	-	(30.890.104)	-	30.890.104	-
Дивидендтер (18-ескертпе)	-	-	-	-	(15.000.496)	(15.000.496)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	61.937.567	(9.549)	319.936.940	1.246.570	391.024.909	774.136.437
Есепті жылдағы таза пайда	-	-	-	-	39.781.184	39.781.184
Өзге де жиынтық кіріс	-	-	11.979.991	(38.425)	-	11.941.566
Жылдағы жиынтық кіріс жиыны	-	-	11.979.991	(38.425)	39.781.184	51.722.750
Қайта бағаланған негізгі құралдардың амортизациясы	-	-	(23.085.535)	-	23.085.535	-
Дивидендтер (18-ескертпе)	-	-	-	-	(25.000.826)	(25.000.826)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	61.937.567	(9.549)	308.831.396	1.208.145	428.890.802	800.858.361

2025 жылғы 13 наурызда қол қойылды және шығаруға рұқсат етілді.

Бас директор (Басқарма төрағасы)

 А.Ф.Қасенов

Бас бухгалтер

 А.С. Ахмедина

Есеп саясаты және 7-60 беттердегі ескертпелер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Мұнай және Газ Көлігі» ұлттық компаниясы» ЖАҚ (бұдан әрі – МГК) Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 2 мамырдағы қаулысына сәйкес құрылды. Осы қаулының негізінде Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ акцияларына меншік құқығын МГК-ға берді, осының нәтижесінде «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» ЖАҚ болып қайта тіркелді және қайта аталды.

Бірігу арқылы қайта құрылған «Қазақойл» ұлттық мұнай-газ компаниясы және «Мұнай және Газ Көлігі» ұлттық компаниясы» жабық акционерлік қоғамдары негізінде Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 20 ақпандағы Жарлығымен «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» жабық акционерлік қоғамы құрылды, ол «ҚазТрансОйл» ЖАҚ-тың жалғыз акционері болды.

2004 жылғы 31 мамырда Қазақстан заңнамасының талаптарына сай «ҚазТрансОйл» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі – Компания) болып қайта тіркелді.

2023 және 2024 жылдарындағы 31 желтоқсанына Компания акцияларының 90%-ы «ҚазМұнайГаз «Ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – ҚМГ немесе бас Компания), Компанияның 10%-ы Қазақстан қор биржасында (KASE) (бұдан әрі – ҚҚБ) еркін айналымда орналасқан. 2023 және 2024 жылдарындағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚМГ акцияларының 67,42%-ы «Самұрық – Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – Самұрық-Қазына) тиесілі, ҚМГ акцияларының 20%-ы Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігіне тиесілі, акцияларының 9,58%-ы «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі» республикалық мемлекеттік мекемесіне тиесілі және акцияларының 3%-ы Астана қор биржасында (AIX) және ҚҚБ-да еркін айналымда орналасқан. Қазақстан Республикасының Үкіметі Самұрық-Қазынаның жалғыз акционері болып табылады.

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның келесі ұйымдарда қатысу үлесі болды:

Ұйымдардың атауы	Бақылаудың түрі	Тіркелген жері	Негізгі қызметі	Қатысу үлесі	
				2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
«МұнайТас» СБҚК» ЖШС (бұдан әрі – МұнайТас)	Бірлескен бақылаудағы кәсіпорын	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	51%	51%
«Қазақстан – Қытай Құбыры» ЖШС (бұдан әрі – ҚҚҚ)	Бірлескен бақылаудағы кәсіпорын	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	50%	50%
«Батуми Мұнай Терминалы» ЖШҚ (бұдан әрі – БМТ)*	Еншілес ұйымы	Грузия	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау, ауыстырып құю және сақтау, теңіз кемежайын пайдалану	100%	100%
«Petrotrans Limited» (бұдан әрі – PTL)	Еншілес ұйымы	Біріккен Араб Әмірліктері	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау	100%	100%
«Магистральдық Суағызғысы» ЖШС (бұдан әрі – Магистральдық Суағызғысы)	Еншілес ұйымы	Қазақстан	Су тасымалдау	100%	100%

* БМТ «Батуми Теңіз Кемежайы» ЖШҚ-ның (бұдан әрі – БТК) 100% үлесін басқаруға айрықша құқыққа ие және БТК қызметін бақылауды жүзеге асырады.

Компанияның бас кеңсесі Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Тұран даңғылы, 20 мекенжайы бойынша орналасқан.

Компанияның Қазақстан Республикасының Маңғыстау, Атырау, Батыс Қазақстан, Ақтөбе, Қарағанды, Ұлытау, Павлодар, Түркістан, Солтүстік Қазақстан облыстары мен Шымкент қаласында орналасқан өндірістік нысандары, Астана қаласында (Зерттеулер және әзірлемелер орталығы және Мұнайды тасымалдауды басқару орталығы) орналасқан филиалдары және Ресей Федерациясында (Мәскеу, Омбы және Самара қалаларында) өкілдік кеңселері бар.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Компания Қазақстан Республикасының магистралды мұнай құбыры бойынша ұлттық операторы болып табылады. Компанияның ұзындығы 5.338 км магистралды мұнай құбырлары бар.

Компания магистралдық мұнай құбырлары бойынша мұнай тасымалдау, қазақстандық мұнайды басқа мемлекеттердің құбырлары бойынша көлік экспедициясы қызметтерін, өзге ұйымдардың, соның ішінде Компанияның бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарының магистралдық мұнай құбырларын пайдалану және техникалық қызмет көрсету жөніндегі қызметтерді көрсетеді. Компанияның МұнайТас және ҚҚҚ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындары негізінен Қазақстан мұнайын, сондай – ақ ресей мұнайын Қытайға транзитпен тасымалдау үшін пайдаланылатын Кеңкияқ – Атырау, Кеңкияқ – Құмкөл және Атасу – Алашаңқай құбырларына иелік етеді.

Компания табиғи монополист болып табылады және тиісінше Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу, бәсекелестікті және тұтынушылардың құқықтарын қорғау комитетінің (бұдан әрі – ТМРК) реттеу нысаны болады. ТМРК тариф есеп-қисабының әдіснамасын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының ішінде мұнай тасымалдау тарифтік ставкаларын бекіту үшін жауапты.

«Табиғи монополиялар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзиттеу мақсатында магистралдық құбырлармен мұнай тасымалдау қызметі және Қазақстан Республикасы төңірегіннен шет аймаққа экспорттау табиғи монополиялық реттеу саласына кірмейді.

2023 жылғы 1 қаңтардан бастап 30 маусымға дейін ішкі нарыққа мұнай айдау жөніндегі бекітілген тариф 1.000 километрге тонна үшін ҚҚС-сыз 4.355,57 теңге құрайды, 2023 жылғы 1 шілдеден бастап 2024 жылғы 30 маусымына дейін 1.000 километрге тонна үшін ҚҚС-сыз 4.849,39 теңге, 2024 жылғы 1 шілдеден бастап 31 тамызға дейін – 1.000 километрге тонна үшін ҚҚС-сыз 4.851,87 теңге, 2024 жылғы 1 қыркүйектен бастап 30 қарашаға дейін – 1.000 километрге тонна үшін ҚҚС-сыз 4.396,23 теңге, 2024 жылғы 1 желтоқсанныан 2025 жылғы 30 қарашаға дейін – 1.000 километрге тонна үшін ҚҚС-сыз 4.461,76 теңге мөлшерінде тариф қолданысқа енгізілді.

2022 жылғы 1 маусымнан бастап 2023 жылғы 30 маусымға дейін қолданылатын Қазақстан Республикасынан тыс жерге экспортқа мұнай айдау тарифі 1.000 километрге тонна үшін ҚҚС-сыз 8.830,51 теңгені құрады, 2023 жылғы 1 шілдеден бастап 2024 жылғы 31 желтоқсанға дейін аталған қызметке тарифі 1.000 километрге тонна үшін ҚҚС-сыз 10.150,00 теңге құрады, 2025 жылғы 1 қаңтардан бастап аталған қызметке тарифі 1.000 километрге тонна үшін ҚҚС-сыз 11.300,00 теңге құрады.

2018 жылғы 1 сәуірден бастап «Тұймазы – Омбы – Новосібір-2» қазақстандық магистральдық мұнай құбырының учаскесі арқылы транзит мақсатында мұнайды айдау тарифі 1.000 километрге тонна үшін 4.292,4 теңгені құрады. 2023 жылғы 27 маусымнан бастап аталған қызметке 1.000 километрге тонна үшін 11,28 АҚШ доллары мөлшерінде тариф қолданысқа енгізілді.

2019 жылғы 1 қаңтардан бастап ресей мұнайын Қазақстан Республикасы аумағы арқылы Қытай Халық Республикасына Ресей Федерациясының шекарасы – Қазақстан Республикасының шекарасы (Прииртышск) – Атасу (Қазақстан Республикасы) – Алашаңқай (Қытай Халық Республикасы) бағыты бойынша қолданыстағы тасымалдау тарифі 1 тоннаға 4,23 АҚШ долларын құрайды (Прииртышск – Атасу учаскесінде).

Негізінде тарифтер іске қосылған активтерге капитал құнын қайтаруға негізделеді. Қазақстан Республикасының табиғи монополиялардың қызметін реттеу туралы заңнамасына сәйкес тарифтер қызметтерді көрсету үшін қажетті шығындардың құнынан төмен бола алмайды және табиғи монополия субъектісінің тиімді қызмет көрсетуін қамтамасыз ететін пайда алу мүмкіндігін есепке алу керек.

Осы жеке қаржылық есептілікті Компанияның Директорлар Кеңесінің ішкі аудит Комитеті басып шығаруды 2025 жылдың 12 наурызында мақұлдады және бас директоры (Басқарма төрағасы) мен бас бухгалтер 2025 жылдың 13 наурызында қол қойды.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Компанияның осы жеке қаржылық есептілігі (бұдан әрі - жеке қаржылық есептілік) ХҚЕС бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес дайындалған, халықаралық қаржылық есеп стандарттары жөніндегі кеңестің («ХҚЕС Кеңесі») түзетулерімен бекіткен редакцияда дайындалған. Жеке қаржылық есептілік қайта бағаланған құны бойынша есептелегін негізгі құралдарды және есеп саясатында және осы жеке қаржылық есептіліктің ескертпелерінде көрсетілген басқа баптарды қоспағанда бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалған.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Жеке қаржылық есептілік теңгемен берілген, ал барлық сомалар арнайы көрсетілген жағдайларды қоспағанда, тұтас мыңдыққа дейін дөңгелектеп алынған.

Жеке қаржылық есептілікте алдыңғы кезең үшін салыстырмалы ақпарат берілген.

Жеке қаржылық есептілікті дайындау кезінде Компания басшылығы бірқатар белгісіздіктердің болуын, соның ішінде Украинадағы соғысқа байланысты әлемдегі ағымдағы экономикалық және геосаяси жағдайды назарға алды (*35-ескерту*).

Жеке қаржылық есептілік қызметтің үздіксіздігі қағидатына сәйкес дайындалды.

Жеке қаржылық есептілік Компанияның және оның еншілес ұйымдарының шоғырландырылған қаржылық есептілігіне қосымша шығарылды. Шоғырландырылған қаржылық есептілікті Компанияның Директорлар Кеңесінің ішкі аудит Комитеті басып шығаруды 2025 жылдың 12 наурызында мақұлдады және бас директор (Басқарма төрағасы) мен бас бухгалтер 2025 жылдың 13 наурызында қол қойды. Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің көшірмесін Компанияның корпоративтік ғаламтор-ресурсінен алуға болады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ**3.1 Еншілес ұйымдарға инвестициялар**

Еншілес ұйымдарға инвестициялар осы жеке қаржылық есептілікте құнсыздануды алып тастағанда бастапқы құн бойынша есепке алынады.

Әр есепті күнге Компания еншілес ұйымдарға инвестицияның құнсыздану мүмкіншіліктерін бағалайды. Егер сондай белгілер анықталса, Компания инвестицияның құнсыздану құнын еншілес ұйымдардың өтеу құны мен оның теңгерімдік құнының айырмашылығы ретінде есептейді және жиынтық кіріс туралы есепте тиісті шығынды таниды.

3.2 Бірлескен қызметке қатысу

Бірлескен кәсіпорындардағы инвестициялар осы жеке қаржылық есептілікте құнсыздануды алып тастағанда бастапқы құн бойынша есепке алынады. *1-ескерту*де көрсетілгендей, Компания екі бірлескен кәсіпорынға қатысады: ҚҚҚ мен МұнайТас (*9-ескерту*).

3.3 Шетел валютасын қайта есептеу

Осы жеке қаржылық есептілік теңгемен берілген, ол қызмет ететін валюта және Компанияны есептілігін таныстыратын валюта болып табылады.

Операциялар мен қалдықтар

Компания шетел валютасындағы операцияларды бастапқыда өздерінің қызмет ететін валютасында операция тану көрсеткіштерін қанағаттандыратын күнге қолданылатын валюта бағамы бойынша ескеріледі.

Шетел валютасындағы монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданыстағы қызмет ететін валютасы спот-бағамымен қайта есептеледі.

Монетарлық баптарды өтеу және қайта есептеу кезінде туындайтын барлық бағамдық айырма жиынтық кіріс туралы жеке есепке кіргізіледі.

Тарихи құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Әділ құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Монетарлық емес баптарды қайта есептеу кезінде туындайтын пайда мен залал баптың әділ құны (яғни баптар бойынша бағамдық айырмалар, өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылған әділ құнның өзгерісінен болған пайдалар немесе залалдар тиісінше өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылады) өзгерісі нәтижесінде болған пайданы немесе залалды тану қағидаттарына сәйкес есептеледі.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.3 Шетел валютасын қайта есептеу (жалғасы)**

Валюта айырбастау бағамдары

ҚҚБ белгіленген орташа өлшенген айырбас бағамдары Қазақстан Республикасындағы ресми айырбас бағамдары ретінде пайдаланылады.

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін орташа өлшенген айырбас бағамдары келесіні құрады:

<i>Теңге</i>	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2024 жылғы	2023 жылғы
АҚШ доллары	469,31	456,21
Ресей рублі	5,07	5,41
Еуро	507,63	493,22

31 желтоқсанға ҚҚБ белгілеген валюта айырбастау бағамдары келесіні құрады:

<i>Теңге</i>	2024 жыл	2023 жыл
АҚШ доллары	525,11	454,56
Ресей рублі	4,88	5,06
Еуро	546,74	502,24

3.4 Активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімдіге жіктеу

Қаржы жағдайы туралы жеке есепте Компания активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді жіктеу негізінде көрсетеді. Актив айналымды болып табылады, егер:

- Оны іске асыру болжанса немесе ол сатуға немесе қарапайым операциялық кезең аясында тұтынуға арналса;
- Ол негізінен сату мақсатына арналса;
- Оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде іске асыру болжанса; немесе
- Есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу үшін, оны айырбастауға немесе пайдалануға қатысты шектеулерді қоспағанда, ақша қаражаттарын немесе олардың баламаларын білдірсе.

Барлық өзге ұзақ мерзімді активтер ретінде жіктеледі.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- Оны қалыпты операциялық кезең аясында өтеу болжанса;
- Ол негізінен сауда мақсатында ұсталса;
- Ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде өтеуге жатса; немесе
- Компанияда есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу мерзімін ұзарту құқығы болмаса.

Компания өзге барлық міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді. Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері айналымнан тыс/ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.5 Әділ құнды бағалау**

Әділ құн бағалау күніне нарық қатысушылары арасында қалыпты тәртіпте жасалатын мәміле аясында активтерді сату үшін алынатын немесе міндеттемелерді беру үшін төленетін баға болып табылады. Әділ құн бағасы активтерді сату немесе міндеттемелерді беру жөніндегі мәміле келесі түрде болып өтуін болжайды:

- Не осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- Не негізгі нарық болмаған жағдайда осы актив немесе міндеттеме үшін неғұрлым қолайлы нарықта.

Компания негізгі немесе неғұрлым қолайлы нарыққа қол жеткізуі тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны жорамалдарды пайдалану арқылы бағаланады, оларды нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде пайдалануы мүмкін, бұл орайда нарық қатысушылары өзінің озық мүдделерінде әрекет етеді.

Қаржылық емес актив әділ құнының бағасы не активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдалану жолымен немесе осы активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сату нәтижесінде нарық қатысушысының экономикалық пайдасын еселеу мүмкіндігін ескереді. Компания бағалаудың пайда болған жағдаяттарында қолайлы және әділ құнын бағалау үшін жеткілікті деректерге қол жетімді бағалау әдістемелерін пайдаланады, бұл орайда бақыланатын орынды бастапқы деректерді мейлінше көп және бақыланбайтын бастапқы деректерді мейлінше аз пайдаланады.

Әділ құны жеке қаржылық есептілікте бағаланатын немесе жеке қаржылық есептілікте көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған сатылары аясында жіктеледі:

- 1-деңгей – барабар активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың нарықтық белгіленуі бойынша (қандай да бір түзетулерсіз);
- 2-деңгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама бақыланатын болып табылатын баға үлгісі;
- 3-деңгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта бақыланабайтын болып табылатын баға үлгісі.

Жеке қаржылық есептілікте кезеңдік негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында әр есепті кезеңнің аяғына жіктемені (тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) қайтадан талдай отырып Компания оларды саты көздері деңгейлері арасында ауыстыру қажеттілігін анықтайды.

Әр есепті кезеңге Компанияның есеп саясатына сәйкес қайта талдау және қайта бағалау қажет болатын активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін Компания талдау жүргізеді. Осындай талдау аясында Компания соңғы бағалау кезінде қолданылған негізгі бастапқы деректерді бағалау кезінде пайдаланылатын ақпаратты шарттармен және өзге де орынды құжаттармен салыстыру жолымен тексереді. Компания және сыртқы бағалаушылар әр актив пен міндеттеменің әділ құнының өзгерісін өзгерістің негізділігін айқындау мақсатында тиісті сыртқы көздермен салыстырады.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсатында Компания активтер мен міндеттемелерді олардың сипаты, оларға тән сипаттама мен тәуекелдер, сондай-ақ жоғарыда көрсетілген әділ құн көздері сатысының қолданылатын деңгейі негізінде жіктейді.

Негізгі құралдардың әділ құнын талдау және оны анықтау әдістері туралы қосымша ақпарат *4.2.-ескертемеде* келтірілген.

Қаржы құралдарының әділ құны *36-ескертемеде* ашылған.

3.6 Негізгі құралдар

Негізгі құралдар бастапқыда өзіндік құны бойынша танылады. Кейінгі есепке алу қайта бағалау күнінен кейінгі жинақталған амортизацияны (жерден, технологиялық мұнайдан және аяқталмаған құрылыстан басқа) және егер бар болса, танылған құнсызданудан кейінгі жинақталған залалдар шегерілген қайта бағалау күніндегі әділ құны болып табылатын қайта бағаланған құн бойынша жүргізіледі.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.6 Негізгі құралдар (жалғасы)**

Компания артық технологиялық мұнай анықтағанда, нәтижесінде алынған объект актив анықтамасын қанағаттандыратындылығын анықтайды, және егер солай болса, пайда болған активті негізгі құрал ретінде таниды. Бастапқы тану кезінде негізгі құрал нөлдік құн бойынша бағаланады және әрбір есепті күнге қайта бағаланады.

Компания кезеңімен өзінің негізгі құралдарының орнын толтыру құнын нарықтық құнына дейін қайта бағалау жүргізу үшін тәуелсіз сарапшыларды тартады. Негізгі құралдарды қайта бағалау есебін жүргізу саясатына сәйкес кемінде 3 жылда бір рет (әділ құнның өзгеруіне байланысты кезең бойында қайта бағаланатын технологиялық мұнайды қоспағанда) қайта бағаланған активтің әділ құны оның теңгерімдік құнынан елеулі айырмашылығы болмағанына сенімділікті қамтамасыз ету үшін жүзеге асырылады. Қайта бағалаудан құнның өсуі өзге де жиынтық кіріс құрамында көрсетіледі және меншік капиталдың құрамына кіретін активтерді, оның осы активтің құнын қайта бағалау салдарынан болған және пайда немесе залал құрамында бұрын жасалған қайта бағалау салдарынан танылған мұндай активтерді қайта бағалаудан болған залалды қалпына келтіретін бөлікті қоспағанда, активтерді қайта бағалау резерві қорының артуына жатады. Қайта бағалаудан болатын залал оның бұрын активті қайта бағалау резерві қорының құрамында танылған осы актив бойынша оның қайта бағалауын тікелей кемітетін бөлігін қоспағанда пайда немесе залал құрамында танылады.

Активтің қайта бағаланған теңгерімдік құны негізінде есептелген амортизация мен активтің бастапқы құны негізінде есептелген амортизация арасындағы айырмашылық активтерді қайта бағалау резервінен жыл сайын бөлінбеген пайдаға ауыстырылады. Сонымен қатар қайта бағалау күніне жинақталған амортизация және құнсыздану активтің жалпы теңгерімдік құнын бір мезгілде азайта отырып алынып тасталады және одан кейін таза сома активтің қайта бағаланған құнына дейін жете бағаланады. Актив шығарылған кезде нақты шығарылатын активке жататын қайта бағалау резерві бөлінбейтін пайдаға көшіріледі.

Негізгі құралдардың құнына капиталдандыру белгісі орындалатын жабдықтар бөліктерін ауыстыру құны және ұзақ мерзімді құрылыс жобалары бойынша қарыз жөніндегі шығындар кіреді. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың маңызды құраушыларын ауыстыру қажет болған жағдайда, Компания осындай құраушыларды өздеріне сәйкес дербес пайдалы қолдану мерзімдері бар жеке активтер ретінде таниды.

Солай сияқты басты техникалық тексеріс кезіндегі шығыстардың тану критерийлері болса, жабдықтарды ауыстыру ретінде негізгі құралдардың теңгерімдік құны бойынша танылады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге арналған өзге барлық шығын пайда немесе залал құрамында танылады.

Актив пайдаланылғаннан кейін оны пайдаланудан шығару бойынша күтілетін шығындардың келтірілген бағасы келешек шығындарға резервті тану критерийлері орындалатын болса, тиісті активтің бастапқы бағасына қосылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өңдеу бойынша танылған резерв туралы толық ақпарат 4.6,24 ескертпелерде көрсетілген.

Амортизация желілік әдіспен активтерді пайдалы қолданудың бағалау мерзімі ішінде келесі түрде есептеледі:

	Жылдар
Құбырлар	5-42
Көлік активтері	10-12
Ғимараттар мен құрылыс	5-45
Машиналар, беріліс құрылғылар мен жабдық	4-30
Өзге де	3-25

Компанияның Есеп саясатына сәйкес технологиялық мұнай, аяқталмаған құрылыс және жер амортизацияланбайды. Бұрын танылған негізгі құралдарды немесе олардың маңызды құрауыштарын тануды доғару олар шығарылған кезде немесе егер келешекте осы активті пайдаланудан немесе шығарудан экономикалық тиімділік алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды тоқтату нәтижесінде туындайтын кіріс немесе шығыс (активтің шығуынан және теңгерімдік құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану доғарылған есепті жыл үшін пайдаға және залалға кіргізіледі. Таратылу құны, активтерді пайдалы қолдану мерзімі және негізгі құралдардың амортизациялау әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің аяғында талданады және қажетіне қарай келешекті негізде түзетіледі.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.7 Материалдық емес активтер**

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы танылған кезде бастапқы құны бойынша бағаланады. Бизнесі біріктіру кезінде сатып алынған материалдық емес активтердің бастапқы құны сатып алу күніндегі әділ құны болып табылады.

Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан болған жинақталған залалды шегергенде (олар болған ретте) бастапқы құны бойынша есептеледі. Компания ішінде жүргізілген материалдық емес активтер өнім әзірлеуге арналған капиталдандырылған шығындарды қоспағанда, капиталдандырылмайды және тиісінше шығыс туындаған есепті кезең үшін пайда мен залал құрамында көрсетіледі. Материалдық емес активтердің пайдалы қолдану мерзімі шектеулі.

Пайдалы қолдану шектеулі мерзімі бар материалдық емес активтер осы мерзім ішінде амортизацияланады және егер осы материалдық емес активтің құнсыздану белгілері болса, құнсыздану мәніне бағаланады. Амортизация активтер қызметінің бағаланған пайдалы мерзімі үшін тік желілік әдіс негізінде есептеледі. Материалдық емес активтер негізінен жеті-он жыл ішінде амортизацияланады. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес актив үшін амортизацияны есептеу кезеңі мен әдісі кем дегенде әр есепті кезеңнің аяғында қайта қаралады. Активке кіргізілген келешек экономикалық тиімділікті пайдалы қолданудың болжалды мерзімінің немесе тұтынудың болжалды құрылымының өзгерісі тиісінше амортизация кезеңін немесе есептеу әдісін өзгертеді және есепке алу бағаларының өзгерісі ретінде ескеріледі. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес активтің амортизациясына арналған шығындар жиынтық кіріс туралы есепте материалдық емес активтер қызметіне сәйкес шығыстар санатында танылады.

Материалдық емес активтерді танудың тоқтатылуынан болатын кіріс немесе шығыс активтің шығуынан болатын таза түсім және активтің теңгерімдік құны арасындағы айырмашылық ретінде өлшенеді және осы активті тану тоқтатылған кездегі жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

3.8 Қаржы емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Компания активтің мүмкін болатын құнсыздану белгілері болуын айқындайды. Егер осындай белгілер орын алса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Компания активтің өтеу құнына бағалау жүргізеді. Активтің немесе ақша ағынын туындатушы бөлімше (бұдан әрі – ААТБ) өтеу құны – мына шамалардың ең үлкені: сатуға арналған шығындарды шегергенде активтің (ААТБ) әділ құны және активті (ААТБ) пайдалану құндылығы.

Актив негізінен басқа активтер немесе активтер тобы тудыратын ағындарға тәуелсіз ақша қаражаты ағындарын тудырмайтын жағдайларды қоспағанда, өтеу құны жеке актив үшін айқындалады. Егер активтің немесе ААТБ-ның теңгерімдік құны оның өтеу құнынан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтеу құнына дейін есептен шығарылады. Пайдалану құндылығын бағалау кезінде келешек ақша ағындары активке тән ақшаның және тәуекелдің уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконтталады.

Сатуға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық мәмілелер ескеріледі (егер ондайлар орын алса). Олар болмаған ретте бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, акциялардың нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады.

Компания құнсыздану сомасын Компанияның жеке активтер жатқызылатын ААТБ үшін дайындалатын нақты жоспарлары және болжау есептерін ескере отырып айқындайды. Бұл жоспарлар мен болжау есептері әдетте бес жылға жасалады. Неғұрлым ұзақ кезеңдер үшін өсудің ұзақ мерзімді қарқыны есептеледі, ол бесінші жылдан кейінгі келешек болжауды ақша ағындарына қатысты қолданылады.

Жалғасып отырған қызметтің құнсыздануынан (қорлардың құнсыздануын қоса есептегенде) болатын залалдар қайта бағалау өзге де жеке жиынтық кіріс құрамында танылған, гудвилді қоспағанда, бұрынғы қайта бағаланған негізгі құралдарды қоспағанда, құнсызданған актив қызметіне сәйкес шығыстар санаты құрамындағы жиынтық кіріс туралы есебінде танылады. Бұл жағдайда құнсызданудан болған залалдар да бұрын жүргізілген қайта бағалау сомасы шегінде өзге де жиынтық кіріс құрамында танылады. Әрбір есепті күнге Компания бұрын активтің құнсыздануынан болған деп танылған залалдардың енді жоқ екендігінің немесе қысқарғандығының белгілері бар не жоқ екендігін анықтайды. Егер мұндай белгі бар болса, Компания активтің немесе ААТБ-ның өтелу құнын есептейді. Кейінгі құнсызданудан болған деп танылған залалдардан бері активтің өтеу құнын анықтау үшін қолданылған жорамалдар өзгерілген жағдайда ғана бұрын құнсызданудан болған деп танылған залалдар қалпына келтіріледі.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.8 Қаржы емес активтердің құнсыздануы (жалғасы)**

Қалпына келтіру активтің теңгерімдік құны оның өтеу құнынан асып кетпеуімен, сондай-ақ амортизацияны шегеріп тастағанда теңгерімдік құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған залал деп танылмаған жағдайда, теңгерімдік құны бойынша танылуы мүмкін. Құнды бұлайша қалпына келтіру актив қайта бағаланған құны бойынша есептелген жағдайларды қоспағанда, пайдалар мен залалдарда танылады. Соңғы жағдайда құнды қалпына келтіру құнның қайта бағалаудан болған өсуі ретінде ескеріледі. Қаржы емес активтердің құнсыздануы туралы ақпарат *4.2,5-ескертпелерде* көрсетілген.

3.9 Қаржы активтері***Бастапқы тану және бағалау***

Қаржылық активтер бастапқы тану кезінен кейін амортизацияланған құн бойынша, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша және пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар ретінде жіктеледі.

Бастапқы тану кезінде қаржылық активтерді жіктеу қаржылық актив бойынша ақша ағыны шартымен көзделген сипаттамаға және осы активтерді басқару үшін Компания қолданатын бизнес-үлгіге байланысты болады. Қаржыландырудың елеулі компонентін қамтымайтын немесе Компания практикалық сипаттағы ықшамдауды қолданған сауда дебиторлық берешекті қоспағанда, Компания бастапқыда қаржылық активтерді пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланбайтын қаржылық активтер жағдайында мәміле бойынша шығындар сомасына ұлғайтылған әділ құн бойынша бағалайды. Қаржыландырудың елеулі компонентін қамтымайтын немесе Компания практикалық сипаттағы ықшамдауды қолданған сауда дебиторлық берешек *«Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім» ҚЕХС (IFRS) 15* сәйкес айқындалған мәміле бағасы бойынша бағаланады.

Қаржылық активтерді амортизацияланған құн бойынша немесе өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша жіктеу және бағалау үшін бұл активтің шарттық талаптары қарыздың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне «қарыздың негізгі сомасы және проценттер есебіне ерекше төлемдер» болып табылатын ақша ағынын алуды қарастыруы қажет. Мұндай бағалау SPPI-тест деп аталады және әр құрал деңгейінде жүзеге асырылады.

Компания қаржылық активтерді басқару үшін қолданатын бизнес-модель ақша ағындарын өндіру мақсатында Компания өзінің қаржылық активтерін басқаратын тәсілді сипаттайды. Бизнес-модель ақша ағыны шартпен көзделген ақша ағынын алу, қаржылық активтерді сату немесе екеуінің де салдары бола алатындығын айқындайды.

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта қабылданған қағидалармен («стандарттық жағдайлардағы» сауда) белгіленетін мерзімде активтерді жеткізуді талап ететін қаржылық активтерді сатып алу немесе сату бойынша барлық мәмілелер мәміле жасалған күнге, яғни Компания активті сатып алу немесе сату міндеттемесін өзіне алған күнге танылады.

Компанияның қаржылық активтері ақша қаражаттарын, банк салымдарын, сауда және өзге де дебиторлық берешекті және облигацияларға инвестицияны, Ұлттық Банктің Ноталарды, кері репо мәмілелерді қамтиды.

Кейінгі бағалау

Кейінгі бағалау мақсатында қаржылық активтер келесі санаттарға жіктеледі:

- Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер (борышқорлық құралдар);
- Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер.

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер (борышқорлық құралдар)

Бұл санат Компания үшін ең орындысы болып табылады. Компания мынандай екі шарт орындалғанда қаржылық активтерді амортизацияланған құн бойынша бағалайды:

- Қаржылық активтер шартпен қарастырылған ақша ағынын алу мақсатында ұстап қалу болып табылатын бизнес-модель аясында ұсталынатын; және
- Қаржылық активтің шарттық талаптары бойынша борыштың негізгі сомасын және осы борыштың негізгі соманың өтелмеген бөлігіне пайыздар есебіне ерекше төлемдер болып табылатын ақша ағындарын көрсетілген күнде алуды көздегенде.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.9 Қаржы активтері (жалғасы)***Кейінгі бағалау (жалғасы)*

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер кейін тиімді проценттік мөлшерлеме әдісін пайдаланумен бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе залал активті, оның модификациясын тану тоқтатылған немесе құнсызданған жағдайда пайда немесе залал құрамында танылады.

Компания амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер санатына сауда және өзге де дебиторлық берешекті және кредит мекемелеріндегі құралдарды (банк салымдары, ақша қаражаттары және олардың баламалары), Ұлттық Банктің Ноталарды, кері репо мәмілелерді, Самұрық-Қазынаның облигацияларды жатқызады.

Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер

Қаржы активі амортизацияланған құн бойынша немесе басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын жағдайларды қоспағанда, пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағалануы тиіс.

Компания пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына облигацияларға инвестицияларды жатқызады (*16-ескертпе*).

Компанияның басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржылық активтері жоқ.

Тануды тоқтату

Қаржы активінің (немесе қолданылу ретіне қарай – қаржы активінің бөлігі немесе осындай қаржы активтері тобының бөлігі) тануы доғарылады (яғни Компанияның қаржылық жағдайы туралы жеке есебінен шығарылады), егер:

- Активтен ақша ағынын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Компания активтен ақша ағынын алуға өзінің құқығын берсе не алынатын ақша ағынын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша айтарлықтай кідіртусіз үшінші тарапқа төлеуге өзіне міндеттеме алса; және не (а) Компания активтен болатын барлық тәуекел мен табысты берсе, не (б) Компания активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты бермесе және өзінде сақтамаса, бірақ осы активке бақылауды берсе.

Егер Компания активтен ақша ағынын алуға өзінің барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Компания активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, берілген актив Компания берілген активке өзінің қатысуын жалғастыруы дәрежесінде әрі қарай танылады.

Бұл жағдайда Компания сонымен қатар тиісті міндеттемені таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Компания сақтаған құқық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады. Берілген активке кепілдік нысанындағы жалғасқан қатысу активтің бастапқы теңгерімдік құны немесе Компаниядан талап етілуі мүмкін төлемнің ең жоғары сомасы өлшемдердің ең кішісі бойынша танылады.

3.10 Қаржы активтерінің құнсыздануы

Қаржы активтерінің құнсыздануы туралы толық ақпаратты ашу келесі ескертпелерде берілген:

- Маңызды есепке алу пайымы, бағалау мәндері жорамалдар (*4-ескертпе*);
- Сауда және өзге де дебиторлық берешек (*12-ескертпе*);
- Банк салымдары (*16-ескертпе*);
- Ақша қаражаттары және олардың баламалары, кері репо мәмілері (*17-ескертпе*);

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.10 Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)**

Компания пайда немесе шығын арқылы әділ құнмен бағаланбаған барлық қарыздар мен басқа да борыштық қаржылық активтер бойынша күтілетін несиелік шығындардың (КНШ) бағалау резервін көрсетеді. КНШ келісімшарт бойынша ұйымға тиесілі күтілетін ақша ағыны мен Компаниямен алынатын барлық ақша ағындарының арасындағы айырма ретінде есептеледі. КНШ кредиттік рейтингісімен ұқсас құрал үшін бастапқы тиімді проценттік мөлшерлемеге тең келетін мөлшерлеме бойынша дисконтталады. КНШ екі кезеңде танылады.

Бастапқы тану кезінен несиелік тәуекелі едәуір ұлғаймаған қаржы құралдары үшін келесі 12 ай ішінде (12 айлық КНШ) дефолт салдарынан пайда болуы күтілетін несиелік шығындарға қатысты шығындар үшін бағалық резерв жасалады. Бастапқы тану кезінен несиелік тәуекелі едәуір ұлғайған қаржы құралдары үшін дефолттың басталу мерзіміне қарамастан осы қаржы құралының қалған қолдану мерзімінің ішінде күтілетін несиелік шығындарға қатысты (барлық мерзімге КНШ) залалдар үшін бағалық резерв жасалады.

Компания шарт бойынша сауда дебиторлық берешектер мен активтерге қатысты КНШ-ты есептеген кезде жеңіл тәсіл қолданады. Яғни, Компания несиелік тәуекелдің өзгеруін бақыламайды, оның орнына барлық мерзімге КНШ-ға тең сомада шығындар үшін әр есептік күнге бағалау резервін мойындайды. Компания несиелік шығындардың пайда болуындағы бұрынғы тәжірибені ескеріп дайындалған, қарыз алушы үшін өзгеше факторларды және жалпы экономикалық жағдайларды ескере отыра түзетілген бағалау резервінің үлгісін қолданды.

Кредиттік мекемелердегі қаражаттарға (банк салымдары, ақша қаражаттары және олардың баламалары), кері репо мәмілелері және Ұлттық Банктің Ноталарға және Самұрық-Қазына облигацияларға қатысты Компания 12 айлық кезең ішінде КНШ есептеді. 12 айлық КНШ – есеп беру күнінен кейінгі 12 ай ішінде мүмкін болатын қаржы құралы бойынша дефолттарға байланысты туындайтын КНШ білдіретін бүкіл мерзімге күтілетін несиелік шығындардың бір бөлігі болып табылады. Алайда, бастапқы танудан кейін қаржы құралының несиелік тәуекелінің едәуір ұлғаюы жағдайында, бағаланған залал резерві барлық мерзім ішінде КНШ-қа тең сомада бағаланады.

Компания, келісімшарт бойынша төлемдер 30 күннен астам уақытқа созылған жағдайда, несиелік тәуекелдің елеулі ұлғаюы орын алған деп есептейді. Келісімшарт бойынша төлемдер 90 күнге дейін мерзімі өткен жағдайда, қаржы активі бойынша дефолт бар деп есептеледі. Сонымен қатар, белгілі бір жағдайларда, Компания, егер ішкі немесе сыртқы ақпарат, Компанияның қарызды көтеру тетіктерін ескерместен Компания келісімшартта көзделген қалған төлемдердің толық көлемін алуы екіталай деп болжайтын болса, қаржы активі үшін дефолт болды деп қорытынды жасауға болады.

3.11 Қаржылық міндеттемелер***Бастапқы тану және бағалау***

Қаржылық міндеттемелер бастапқыда олармен мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (сауда және өзге де кредиторлық берешек жағдайында) әділ құны бойынша танылады.

Кейінгі бағалау

Кейіннен бағалау мақсатында Компанияның қаржылық міндеттемелері амортизацияланған құн бойынша өлшенетін қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер

Бұл санат Компания үшін ең маңызды болып табылады. Бастапқы танудан кейін мұндай міндеттемелер тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Осындай қаржылық міндеттемелер бойынша пайда мен залал тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып амортизация есептелуіне қарай пайда немесе залал құрамында танылады. Амортизацияланған құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын комиссияларды немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеменің амортизациясы пайда немесе залал туралы есепте қаржылық шығындардың құрамына кіреді. Компания осы санатқа сауда және өзге де кредиторлық берешек, жалдау міндеттемелерін жатқызады.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.11 Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)***Кейінгі бағалау (жалғасы)**Қаржылық кепілдік шарттары*

Компания шығарған қаржылық кепілдік шарттары - бұл борышкер қарыз құралының талаптарына сәйкес мерзімінде төлем жасамағандықтан, шығын ұстаушыға келтірілген залалды өтеу үшін төлемді талап ететін шарттар. Қаржылық кепілдік шарттары бастапқыда кепілдік шығарумен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындарды ескере отырып, әділ құн бойынша міндеттеме ретінде танылады. Кейіннен міндеттеме келесі шамалардың ең үлкені бойынша бағаланады: күтілетін несиелік шығындар үшін бағалау резерві және егер жинақталған амортизация болған жағдайда, оны шегергендегі бастапқы мойындалған сома. Компания еншілес ұйымның пайдасына берген қаржылық кепілдік еншілес ұйымға инвестицияның құнын арттырады.

Тануды доғару

Егер міндеттеме өтелген, жойылған немесе оның қолданылу мерзімі біткен болса, қаржылық міндеттеменің тануды доғарылады.

Егер бар қаржылық міндеттеме елеулі айырмашылығы бар шарттарда сол кредитордың алдында басқа міндеттеменен ауыстырылатын болса немесе егер бар міндеттеменің шарттары елеулі өзгерсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерту бастапқы міндеттемені тануды доғару және жаңа міндеттемені тану ретінде ескеріледі, ал олардың теңгерімдік құнындағы айырма жиынтық кіріс туралы жеке есепте кіріс немесе шығыс ретінде ескеріледі.

3.12 Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алуға, ал қаржылық жағдай туралы жеке есепте берілген таза сома ұсынуға болады егер қазіргі кезде заңды қорғаумен қамтамасыз етілген танылған сомаларды өзара есепке алуға құқық болған кезде, сондай-ақ таза негізде есеп айырысуға не активтерді өткізіп, сонымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеуге ниет болғанда жүзеге асырылады.

3.13 Қорлар

Қорлар екі өлшемнің ең азы бойынша бағаланады: бастапқы сатып алу құны және өткізудің таза құны.

Қорлардың бастапқы құны қорларды орнына жеткізумен және оларды ағымдағы күйге келтірумен байланысты күнделікті қызмет барысында шеккен барлық шығынды өзіне қамтиды.

Сатудың таза мүмкін құны өндірісті аяқтауға арналған есепті шығыстар мен өткізуге кеткен есепті шығындарын шегеріп тастап, кәдімгі күнделікті қызмет барысында сатудың есепті бағасы ретінде анықталады.

Қорлардың өзіндік құны ФИФО әдісін пайдалану арқылы айқындалады.

3.14 Ақша қаражаттары және олардың баламалары

Қаржы жағдайы туралы жеке есепте ақша қаражаттары және олардың баламалары кассадағы қолма-қол ақшаны, банктердегі ақша қаражаттарын, қысқа мерзімді банк салымдары, өтеудің бастапқы мерзімі үш айдан аспайтын басқа да қысқа мерзімді жоғары өтімді инвестицияларды (кері репо мәмілерді) қамтиды.

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы жеке есептің мақсаттары үшін ақша қаражаттары және олардың баламалары өтелмеген банкілік овердрафттарды шегеріп тастағанда, жоғарыдағы анықтамаға сай, ақша қаражаттарынан және қысқа мерзімді банк салымдарынан және өзге де қысқа мерзімді жоғары өтімді инвестициялардан тұрады.

3.15 Резервтер

Егер Компанияның өткен оқиға нәтижесінде пайда болған ағымдық міндеттемесі болса (заңды немесе тәжірибеден шыққан); осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындай міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Компания резервтің бір бөлігінің немесе барлығының өтемін алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу дербес актив ретінде танылады, бірақ тек өтеуді алу күмән туғызбайтын жағдайда. Резервке жататын шығыстар өтеуді шегеріп тастап, пайдалар мен залалдарда көрсетіледі.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.15 Резервтер (жалғасы)**

Компания активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша болашақ шығындарға қатысты резервті таниды. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу шығындары бойынша резервтер есепті ақша ағынын пайдалануды есеп алған міндеттемелерді реттеуге жұмсалатын күтілетін шығындардың дисконтталған бағасы бойынша ескеріледі және тиісті актив бағасының бөлігі ретінде танылады. Ақша ағындары активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Дисконттау әсері пайда болуына қарай шығындар шотына қарайды және жеке жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындары ретінде танылады.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша болашақ шығындар жыл сайын қайта қаралып отырады және қажеттілігіне қарай түзетіледі. Күтілетін болашақ шығындардағы немесе қолданылатын дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгерістер осы активке қатысты бұрын танылған активті қайта бағалау бойынша резервтің шамасын өзгертеді, осылайша:

- Міндеттеменің азаюы басқа жиынтық табыстың құрамында танылады және активті қайта бағалау жөніндегі резервтің шамасының ұлғаюы ретінде көрсетіледі, бұл ретте ол бұрын пайда немесе залал құрамында танылған, қайта бағалаудан актив құнының төмендеуін қалпына келтіретін дәрежеде пайда немесе залал құрамында танылуға жатады;
- Міндеттеменің ұлғаюы пайда немесе залал құрамында танылуға жатады, бұл ретте ол басқа жиынтық табыстың құрамында танылуға және тиісті активтің активін қайта бағалау жөніндегі резерв шотында бұрын жинақталған кредиттік сальдо сомасында активті қайта бағалау жөніндегі резервтің шамасын азайтуға тиіс.

Тиісті актив пайдалы пайдалану мерзімінің соңына жеткенде, міндеттеменің барлық кейінгі өзгерістері пайда немесе залал құрамында олар туындағанына қарай танылуға тиіс (4.6, 24-ескертпелер).

3.16 Қызметкерлерге сыйақылар

Компания өз қызметкерлеріне Компания мен өз қызметкерлері арасындағы Ұжымдық шарттарға және Жұмыс істемейтін зейнеткерлер және мүгедектерді әлеуметтік қолдау қағидаларына сәйкес зейнеткерлікке шыққанға дейін де және кейін де ұзақ мерзімді сыйақы ұсынады. Ұжымдық шарттар, аталған қағидалар, зейнеткерлікке шыққанда біржолғы жәрдемақы төлеуді, еңбекке жарамсыздық, мерейтой және қаза болу жағдайында қызметкерлерге материалдық көмек көрсетуді көздейді. Жәрдемақы алу құқығы әдетте қызметкердің зейнеткерлікке шыққанға дейін жұмысты жалғастыру қажеттігімен байланыстырылады.

Біржолғы жәрдемақыларды төлеу бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу еңбек қызметі аяқталуы бойынша белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіс бойынша қызметкердің еңбек қызметі ішінде жүзеге асырылады. Белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша сыйақылар ұсыну құны «болжанатын шартты бірлік» әдісін пайдалана отырып айқындалады. Актуарлық пайда мен залал актуарлық болжамдардағы өзгерістердің әсерін де, актуарлық болжамдар мен нақты деректер арасындағы айырмашылықтарға байланысты өткен тәжірибенің әсерін де қамтиды. Басқа өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, бұрынғы қызметтер құнын және кадрлар қысқаруын немесе жасалған есеп айырысуларды қоса алғанда ағымдағы кезеңде танылады.

Зейнетақылық міндеттемелерді есепке алғанда қолданылған аса елеулі болжамдар – бұл дисконт мөлшерлемесі мен өлім-жітімді болжау, болашақ жалақы мен материалдық көмектің өсуі. Дисконт мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін қолданылады және әр жылы осындай міндеттемелер бойынша шегерім амортизациясы жиынтық кіріс туралы жеке есепте пайыздық шығыстар ретінде көрсетіледі. Өлім-жітімді және болашақ жалақы мен материалдық көмектің өсуі болжау сыйақы төлеудің болашақ ағынын болжамдау үшін қолданылады, ол сонан соң міндеттемелердің таза келтірілген құнын алу үшін дисконтталады.

Актуарлық пайдалар мен залалдарды қамтитын қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді қайта бағалау нәтижелерін Компания былай көрсетеді:

- Еңбек қызметі аяқталғаннан кейінгі сыйақылар бойынша өзге де жинақталған кіріс арқылы. Одан кейінгі кезеңдерде қайта бағалау нәтижелері пайдалар мен залалдар құрамында қайта жіктеуге жатпайды;
- Пайда мен залалдар арқылы өзге ұзақ мерзімді сыйақылар.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.16 Қызметкерлерге сыйақылар (жалғасы)**

Таза пайыздар белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелерге қатысты дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып айқындалады. Компания жиынтық кіріс туралы жеке есепте (функция бойынша жіктеле отырып) «Өткізімнің өзіндік құны», «Жалпы және әкімшілік шығыстар» және «Қаржылық шығындар» баптары құрамында белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелердегі көрсетілген өзгерістерді таниды:

- Қызмет құны, ол өзіне ағымдағы қызмет құнын, өткен кезеңнің қызмет құнын қамтиды;
- Таза пайыздық шығындар немесе кірістер.

Қызметкерлерге берілетін сыйақылар, бір жолғы жәрдемақылардан басқа, еңбек қызметі аяқталғаннан кейінгі сыйақылардан басқа, басқа ұзақ мерзімді сыйақылар ретінде қарастырылады. Осы сыйақылар бойынша есептелген шығыстар белгіленген зейнетақы жоспарларын есептеу кезінде қолданылатын әдіснаманы пайдалана отырып, қызметкердің еңбек қызметі барысында есептеледі. Мұндай міндеттемелер жыл сайын тәуелсіз білікті актуарийлер тарапынан бағаланады. Толығырақ ақпарат 4.11, 19-ескертпелерде ашылған.

3.17 Түсімді және басқа да кірістерді тану

Сатып алушылармен жасалған келісімшарттардан түсетін түсім тауарлар немесе қызметтерді бақылау сатып алушыға берілсе және Компания осындай тауарлар немесе қызметтерге айырбас құқығын алуды көздейтін өтемді көрсететін сомада бағаланады.

Компания пайда алуды көздейтін өзі жасаған шарттарды өзі принципал ма әлде агент пе дегенді анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды.

Компания өз қызметтеріне комиссияны табыс ретінде танитын, Компания агент ретінде қатысатын көліктік экспедициялау шарттарын қоспағанда барлық осындай шарт бойынша (шарт бойынша өзіне міндеттеме алатын негізгі тарап болғандықтан шартпен байланысты пайда мен тәуекелдерді қабылдайды) принципал ретінде әрекет етеді деген қорытындыға келді.

Жеке қаржы есептілігінде Компанияның жалпы түсімді төмендегі түрлер бойынша таниды:

Тасымалдау бойынша қызметтер көрсету

Тасымалдау және ауыстырып құю қызметтерінен алынған кіріс есепті кезеңде тасымалданған мұнай нақты көлемі негізінде қызметтер көрсету кезінде белгілі бір уақыт мерзімінде танылады.

Құбырларды пайдалану және техникалық қызмет көрсету бойынша қызметтер көрсету

Құбырларды пайдалану және техникалық қызмет көрсету бойынша қызметтерден түсетін түсімдер кезең ішінде іске асу арқылы танылады, өйткені сатып алушы Компанияның шарттық міндеттемелерін орындау барысында бір мезгілде тиімділікті алады және тұтынады.

Мұнай сақтау жөніндегі қызметтер

Мұнай және мұнай өнімдерін сақтау қызметтері тасымалданатын мұнайды алушыға жөнелтілгенге дейін сақтаумен байланысты. Кіріс мұнай мен мұнай өнімдерін сақтаудың нақты көлемі мен кезеңі негізінде қызмет көрсету сәтінде танылады.

Мұнай көліктік экспедициясының қызметтері

Көлік экспедициясы бойынша қызмет көрсету қазақстандық мұнайды Ресей Федерациясының аумағы арқылы тасымалдаумен байланысты. Кіріс қызмет көрсету кезінде танылады.

Басқа да қызметтерді көрсету

Басқа да қызметтерді көрсетуден алынған кірістер оларды көрсету кезінде танылады.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.17 Түсімді және басқа да кірістерді тану (жалғасы)**

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алынатын кіріс

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алынатын кіріс «айда немесе төле» шартында мұнай тасымалдау қызметтерін көрсетуге арналған шарттарға сәйкес танылады.

Пайыздық кіріс

Компанияның амортизацияланған құны бойынша бағаланатын барлық қаржы пайыздық кіріс немесе залал тиімді пайыздық ставка әдісін пайдалана отырып танылады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржы құралының болжалды пайдалану мерзімі бойына немесе егер бұл орынды болса қаржы активінің немесе міндеттемесінің таза теңгерімдік құнына дейінгі ұзақтығы кемдеу кезеңіне күтілетін келешек төлемдерді немесе ақша қаражатының түсімін дәл дисконттайтын мөлшерлеме. Пайыздық кіріс жеке жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландырудан алынған табыс ретінде көрсетіледі.

Дивидендтер

Дивидендтерден алынған кіріс Компанияның төлемді алуға құқығы белгіленгенде танылады (дивидендтер бекітілген күнге).

15 ҚЕХС (IFRS) қолдану кезінде Компания келесіні назарға алады:

Ауыспалы өтеу

15 ҚЕХС (IFRS) түсімнің көтеріңкі сомасын тануды болдырмау үшін есептік ауыспалы өтеуді шектеуді талап етеді.

Жеңілдіктердің, несиелердің, баға шегерімінің, ынталандырмалардың, нәтижелер үшін бонустардың немесе басқа ұқсас баптардың жоқтығына байланысты сатып алушыларымен жасалған шарттарда өтеудің ауыспалы бөлігі жоқ. Бұл жаңарту түсімді тануға әсер етпейді.

Принципал немесе агент рөлі

15 ҚЕХС (IFRS) сәйкес, Компания ескерілген тауарды немесе қызметті олар сатып алушыға/қызметтердің тапсырыс берушінің сатып алушысына тапсырылғанға дейін бақылайтындығын бағалауы қажет.

Компания түсім алуды көздейтін барлық шарттар бойынша принципал ретінде болатынын анықтады (себебі ол уәделескен қызметті оны тапсырыс берушінің немесе тапсырыс берушінің сатып алушысының қабылдауына дейін бақылайды), тек көлік экспедиторлық қызметтерін көрсету бойынша шарттарды қоспағанда, онда Компания қызметтерді сатып алушының қабылдағанына дейін оны бақыламайтынын анықтады. Демек, ол көлік жөнелту қызметтерін көрсету шарттары бойынша принципал емес, агент болып табылады.

Сатып алушылардан алынған алғытөлемдер

Сатып алушылардан алынған алғытөлемдер келісімшарт бойынша міндеттемелер болып табылады. Келісімшарт бойынша міндеттемелер – бұл сатып алушыдан алынған өтемақы үшін Компанияның сатып алушыға тауар немесе қызметті жеткізу міндеттемесі. Егер Компания сатып алушыға тауар немесе қызметті жеткізуден бұрын, сатып алушы өтемақыны төлесе, төлем жасалу кезінде немесе төлем төленуге тиіс болған кезде келісімшарт міндеттемесі танылады (қайсысы бұрын болатынына қарай). Компания шарт бойынша өз міндеттемелерін орындаған кезде, келісімшарт міндеттемелері түсім ретінде танылады. 15 ҚЕХС-ке (IFRS) сәйкес Компания келісімшарттарда қаржыландырудың елеулі компоненттерінің бар болуын бағалау тиіс.

Компания сатып алушылардан тек қысқа мерзімді алғытөлемдерді алады. Олар сатып алушылармен шарттар бойынша міндеттемелер құрамында көрсетіледі. Компания уәделескен қызметтерді сатып алушыларға беру уақытының аралығы мен сатып алушының осындай қызметтерді төлеу мезеті салыстырмалы түрде қысқа деп анықтады. Сонымен, Компания бұл шарттарда қаржыландырудың елеулі компоненттері жоқ деген қорытындыға келді.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.17 Түсімді және басқа да кірістерді тану (жалғасы)**

Сатып алушылардан алынған алғытөлемдер (жалғасы)

Жеке қаржылық есептілігіне қойылатын талаптарға сәйкес Компания сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша мойындалған, экономикалық факторлар түсім мен ақша ағынының пайда болу сипатына, көлеміне, мерзімдеріне және тұрлаусыздығына қалай әсер ететінін көрсететін санаттар бойынша түсім туралы ақпараттың егжей-тегжей талдады. Егжей-тегжей түсім туралы ақпаратты ашып көрсету 26-ескертіптеде қарастырылған.

Тану мен бағалауға 15 ҚЕХС (IFRS) талаптары қаржы емес активтердің (мысалы, негізгі құралдар мен материалдық емес активтер объектілерінің) шығуынан, егер осындай шығу қалыпты қызметтің нәтижесі болмаған жағдайда, пайдалар мен залалдарды тануға әрі бағалауға қатысты қолданылады. Бұл өзгерістер Компанияның жеке қаржы есептілігіне әсер етпеді.

3.18 Салықтар

Ағымдағы табыс салығы

Ағымдағы табыс салығы бойынша активтер және міндеттемелер салық органдарынан өтелуге немесе салық органдарына төлеуге болжанып отырған сома бойынша бағаланады. Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері және салық заңнамасы бұл есепті күнге Компания өз қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын кірісті алатын Қазақстан Республикасында қабылданған мөлшерлемелер мен заңнама.

Тікелей меншік капиталда танылған баптарға жататын ағымдағы табыс салығы жиынтық кіріс және залалда емес, меншік капитал құрамында танылады. Компания басшылығы салық декларацияларында көрсетілген көрсеткіштерді бағалауды мезгіл-мезгіл жүзеге асырады, тиісті салық заңнамасы оларға қатысты әртүрлі түсінілуі мүмкін, сөйтіп қажет болуына қарай резервтер жасалады.

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық есепті күнге активтер мен міндеттемелердің салық базасы және олардың қаржылық есептілігі үшін теңгерімдік құны арасындағы уақыт айырмасын анықтау арқылы міндеттемелер әдісімен есепті күнге есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мына жағдайларды қоспағанда танылады:

- Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі гудвилді, активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде, бизнесті біріктіру емес мәмілелер барысында пайда болады және операцияларды жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға әсер етпейді;
- Еншілес ұйымдарға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты салық салынатын уақыт айырмашылықтарына қатысты егер уақыт айырмасының уақыттың азайып бөлінуін бақылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашақта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

Кейінге қалдырылған салық активтері барлық шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары бойынша салық салынатын пайда бар дәрежеде танылады, оған қарсы шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары мына жағдайларды қоспағанда есептелуі мүмкін:

- Шегерілетін уақыт айырмасына жататын кейінге қалдырылған салық активі бизнесті біріктіру салдарынан тумаған болса және ол операцияны жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде туындаса;
- Еншілес ұйымдарға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты салық активтері таяу болашақта уақыт айырмашылықтары пайдаланылуы және салық салынатын пайда болуы мүмкін екендігі елеулі бар дәреже ғана танылады, уақыт айырмашылықтары оған қарсы пайдаланылуы мүмкін.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.18 Салықтар (жалғасы)**

Кейінге қалдырылған салық (жалғасы)

Кейінге қалдырылған салық активтерінің теңгерімдік құны әрбір есепті күнге қайта қаралады және кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығы немесе бір бөлігі жеткілікті салық салынатын пайда деңгейінде кемітіледі. Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік беруі елеулі мүмкіндігі пайда болатын дәрежеде танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелер есепті күнге жағдай бойынша қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған активтер өткізілген, ал міндеттеме өтелген есепті жылы қолданылуы мүмкін салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) бойынша бағаланады.

Пайда немесе залал құрамында танылмаған баптарға жататын кейінге қалдырылған салық та пайда немесе залал құрамында танылмайды. Кейінге қалдырылған салықтар баптары олардың негізінде жатқан операцияларға сәйкес басқа жиынтық кіріс құрамында немесе тікелей меншік капитал құрамында танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері және кейінге қалдырылған салық міндеттемелері егер ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін есепке алудың заңдық бекітілген құқығы бар болса және кейінге қалдырылған салықтар сол бір салық салынатын компанияға және салық органына жататын болса, бір-біріне қарама-қарсы есепке алынады.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Салық органдары нетто-негізде сату және сатып алу бойынша ҚҚС-ты өтеуге мүмкіндік береді. Өтеуге арналған ҚҚС ішкі нарықтағы сату бойынша ҚҚС шегерілген ішкі нарықтағы сатып алу бойынша ҚҚС болып табылады. Экспортқа сатудың нөлдік мөлшерлемесі бар.

Түсім, шығыстар мен активтер активтерді немесе қызметтерді сатып алу бойынша пайда болған ҚҚС-ты салық органдары өтемейтін жағдайларды қоспағанда, ҚҚС сомасы шегеріліп, танылады; бұл жағдайда ҚҚС тиісінше активті сатып алу шығыстарының бір бөлігі немесе шығыстар бабының бір бөлігі ретінде танылады.

Салық заңнамасының және Компания қызметінің ерекшелігіне қарай өтеуге жататын ҚҚС-тың белгілі бір бөлігі кейінгі жылдарға ауыстырылуы мүмкін. ҚҚС-тың мұндай бөлігі ұзақ мерзімді актив ретінде жіктеледі, құнсыздану мәніне бағаланады және бар ААТБ бөлінген жеке актив ретінде қаралады.

Дебиторлық және кредиторлық берешек ҚҚС сомасы есебімен көрсетіледі.

Салық органы өтейтін немесе оған төленетін ҚҚС-тың таза сомасы өтелетін ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем, сондай-ақ жеке қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрінетін төлеуге жататын өзге де салықтар құрамына кіргізіледі.

3.19 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары

Қабылданған есеп жүргізу саясаты 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне кірген төменде келтірілген жаңа немесе қайта қаралған стандарттарды қоспағанда алдыңғы есеп беру жылында қолданылған есеп жүргізу саясатына сәйкес келеді.

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер

Кейбір стандарттар мен түзетулер алғаш рет 2024 жылы қолданылды. Әрбір жаңа стандарттың/түзетудің сипаты мен әсері төменде сипатталған:

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.19 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)**

Компания алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер (жалғасы)

7 ХҚЕС-ке (IAS) және 7 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер - «Жеткізушілерді қаржыландыру туралы келісімдер»

2023 жылдың мамырында Кеңес ХҚЕС (IAS) 7 «Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп» және ХҚЕС (IFRS) 7 «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу» түзетулерін шығарды, онда жеткізушілерді қаржыландыру туралы келісімдердің сипаттамалары сипатталған және осындай келісімдер туралы қосымша ақпаратты ашуға қатысты талаптар қамтылған. Ақпаратты ашуға қойылатын талаптар қаржылық есептілікті пайдаланушыларға жеткізушілерді қаржыландыру келісімдерінің ұйымның міндеттемелеріне, оның ақша ағындарына және өтімділік тәуекеліне әсерін түсінуге көмектесуге бағытталған.

Түзетулер Компанияның жасаған жеткізушілерді қаржыландыру туралы келісімдердің болмауына байланысты Компанияның жеке қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер - «Кері жалдау сату операциясы шеңберіндегі жалдау міндеттемесі»

2022 жылдың қыркүйегінде ХҚЕС Кеңесі сатушы-жалға алушының сатушыда сақталатын пайдалану құқығына қатысты кез келген пайда немесе залал сомасын мойындауын болдырмау үшін сатушы-жалға алушы кері жалдау операциясынан туындайтын жалдау міндеттемесін бағалау кезінде пайдаланатын талаптарды нақтылайтын 16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулерін шығарды.

Бұл түзетулер кері жалдау сату операцияларының болмауына байланысты Компанияның жеке қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

1 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер - «Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді деп жіктеу»

2020 жылдың қаңтарында және 2022 жылдың қазанында ХҚЕС Кеңесі міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді деп жіктеуге қатысты талаптарды түсіндіретін 1 ХҚЕС-тің (IAS) 69-76-тармақтарына түзетулер шығарды.

Түзетулерде мыналар түсіндіріледі:

- Міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығы нені білдіреді;
- Міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығы есепті кезеңнің соңында болуы тиіс;
- Міндеттемелерді жіктеуге ұйымның міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығын орындау ықтималдығы әсер етпейді;
- Міндеттеме шарттары оның жіктелуіне әсер етпейді, егер айырбасталатын міндеттемеге енгізілген туынды құралдың өзі үлестік құрал болса.

Сонымен қатар, несиелік келісімге байланысты туындайтын міндеттеме ұзақ мерзімді болып жіктелген және ұйымның осы міндеттемені реттеуді кейінге қалдыру құқығы он екі ай ішінде болашақ келісімдердің сақталуына байланысты болатын жағдайларда ақпаратты ашу туралы талап енгізілді. Бұл түзетулер Компанияның жеке қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде шығарылған, бірақ Компанияның қаржылық есептілігі шығарылған күнге әлі күшіне енбеген жаңа стандарттар, түзетулер мен түсініктемелер келтірілген. Компания осы стандарттарды, түзетулер мен түсініктемелерді, егер қолданылатын болса, олар күшіне енген күннен бастап қолдануға дайын.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.19 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)***Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)**21 ХҚЕС (IAS) – "Валюта айырбастау мүмкіндігінің болмауы" түзетулері*

2023 жылдың тамызында ХҚЕС Кеңесі "Валюта бағамы өзгерістерінің әсері" 21 ХҚЕС (IAS) түзетулерін шығарды, онда ұйым бір валютаны басқа валютаға айырбастауға болатындығын қалай бағалауы керек және айырбастау мүмкіндігі болмаған кезде ағымдағы айырбас бағамын қалай анықтау керек екендігі түсіндіріледі. Түзетулер сонымен қатар қаржылық есептілікті пайдаланушыларға бір валютаны басқа валютаға айырбастау мүмкіндігінің болмауы ұйымның қаржылық нәтижелеріне, қаржылық жағдайына және ақша ағындарына қалай әсер ететінін немесе әсер ететінін түсінуге мүмкіндік беретін ақпаратты ашуға қойылатын талаптарды қамтиды.

Түзетулер 2025 жылдың 1 қаңтарында немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Бұл факт ашылған жағдайда мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі. Түзетулерді қолдану кезінде ұйым салыстырмалы ақпаратты қайта есептей алмайды.

Бұл түзетулер Компанияның жеке қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

18 ХҚЕС (IFRS) "Қаржылық есептілікте ақпаратты ұсыну және ашу"

2024 жылдың сәуірінде ХҚЕС Кеңесі 18 ХҚЕС (IFRS) шығарды, ол "Қаржылық есептілікті ұсыну" 21 ХҚЕС (IAS) орнына келеді. 18 ХҚЕС (IFRS) белгілі бір жиынтық сомалар мен аралық жиынтық сомаларды ұсынуды қоса алғанда, пайда немесе залал туралы есепте ақпаратты ұсынуға қатысты жаңа талаптарды енгізеді. Сонымен қатар, пайда немесе залал туралы есепте ұйымдар барлық кірістер мен шығыстарды бес санатқа бөле отырып ұсынуы керек (алғашқы үшеуі жаңа): операциялық, инвестициялық және қаржылық, табыс салығы және тоқтатылған қызмет.

Стандартта басшылық айқындайтын қызмет нәтижелерінің көрсеткіштері, кірістер мен шығыстардың аралық жиынтық сомалары туралы ақпаратты ашуға қойылатын талаптар, сондай-ақ негізгі қаржылық есептер мен ескертпелердің функциясына байланысты қаржылық ақпаратты жинақтауға және бөлшектеуге қойылатын жаңа талаптар қамтылады.

Жаңа стандартты шығару нәтижесінде "Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп" 7 ХҚЕС (IAS) тар қолдану аясына түзетулер енгізілді, оған сәйкес жанама әдісті қолдану кезінде операциялық қызметтен түсетін ақша ағындарын анықтау үшін "пайда немесе шығын" орнына "операциялық пайда немесе шығын" пайдаланылады. Сонымен қатар, түзетулер дивидендтер мен пайыздарды төлеуге байланысты туындайтын ақша ағындарының жіктелуін таңдау мүмкіндігін жоққа шығарады. Кейбір басқа стандарттарға ілеспе түзетулер де енгізілді.

18 ХҚЕС (IFRS) және басқа стандарттарға тиісті түзетулер 2027 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Бұл факт ашылған жағдайда мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі. 18 ХҚЕС (IFRS) ретроспективті түрде қолданылады. Қазіргі уақытта Компания жаңа стандарт пен түзетулердің негізгі қаржылық есептер мен қаржылық есептілік жазбаларына қандай әсер ететінін анықтау үшін жұмыс істеуде.

19 ХҚЕС (IFRS) "Жария есептілігі жоқ еншілес ұйымдар: ақпаратты ашу"

2024 жылдың мамырында ХҚЕС Кеңесі 19 ХҚЕС (IFRS) шығарды, ол белгілі бір критерийлерге сәйкес келетін ұйымдарға ақпаратты ашуға жеңілдетілген талаптарды қолдануға мүмкіндік береді, сонымен бірге ХҚЕС-тің басқа бухгалтерлік есеп стандарттарын тануға, бағалауға және ұсынуға қойылатын талаптарды толық қолданады. Егер ұйым есепті кезеңнің соңында 10 ҚЕХС (IFRS) ұйғарымына сәйкес еншілес ұйым болып табылса, жария есеп беретін ұйым болып табылмаса және оның жалпы пайдалануға қолжетімді ҚЕХС бухгалтерлік есеп стандарттарына жеке қаржылық есептілікті дайындайтын бас ұйымы (түпкілікті немесе аралық) болса, осы стандартты қолдана алады.

19 ХҚЕС (IFRS) 2027 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі. Компания көпшілік алдында есеп беретін ұйым болғандықтан, ол ХҚЕС (IFRS) 19 қолдану критерийлеріне сәйкес келмейді.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.19 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)***Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)*

9 ХҚЕС (IFRS) және 7 ХҚЕС (IFRS) түзетулері - қаржы құралдарын жіктеуге және бағалауға түзетулер

2024 жылдың мамырында ХҚЕС Кеңесі 9 ХҚЕС (IFRS) және 7 ХҚЕС (IFRS) электрондық аударым, қаржылық активтерді жіктеу және ақпаратты ашу арқылы реттелген қаржылық міндеттемені тануды тоқтатуға қатысты түзетулер шығарды.

Түзетулер 2026 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Бұл түзетулер Компанияның жеке қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

9 ХҚЕС (IFRS) және 7 ХҚЕС (IFRS) түзетулері - "Табиғи ресурстарға тәуелді электр энергиясына сілтеме жасайтын келісімшарттар"

2024 жылдың желтоқсанында ХҚЕС Кеңесі белгілі бір сипаттамалары бар жаңартылатын электр энергиясын сатып алу немесе сату келісімшарттары үшін "Табиғи ресурстарға тәуелді электр энергиясына қатысты келісімшарттар" (9 ХҚЕС (IFRS) және 7 ХҚЕС (IFRS) түзетулерін) шығарды.

Түзетулер 2026 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Бұл түзетулер Компанияның жеке қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР

Компанияның жеке қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есепті кезеңнің аяғында есептілікте ұсынылатын түсімдер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ міндеттемелер шарттары туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуді талап етеді. Алайда осы болжаулар мен бағалау мәндеріне қатысты айқынсыздық келешекте осындай болжаулар мен бағалау қолданылатын активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнын елеулі түзетуді талап етуі мүмкін.

Компанияның тәуекелдерге бейімділігі туралы және белгісіздіктер туралы өзге ақпаратты ашу мына ескертпелерде ұсынылған:

- Қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаты мен саясаты (36-ескертпе);
- Сезімталдықты талдау туралы ақпаратты ашу (36-ескертпе).

Негізгі мәндер және болжаулар

Болашақ туралы негізгі болжаулар және есепті күнге бағалаулардағы айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері төменде қаралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің теңгерімдік құны мен міндеттемелерге елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін. Компанияның болжаулары мен бағалау мәндері ол жеке қаржылық есептілікті дайындау кезінде оның қолында болған бастапқы деректерге негізделген. Алайда ағымдағы жағдаяттар мен болашаққа қатысты болжаулар нарықтық өзгерістер мен Компания бақылауында емес жағдаяттарға байланысты өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер олардың пайда болуына қарай болжауларда көрініс табады.

4.1. Еншілес ұйымдарға және бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша еншілес ұйымдарға және бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялардың құнсыздану белгілері жоқ.

4.2. Компанияның негізгі құралдарының әділ құнын бағалау

Компания негізгі құралдарды қайта бағалау күніндегі олардың әділ құнын білдіретін қайта бағаланған құн бойынша келесі жинақталған амортизацияны және құнсызданудан кейінгі жинақталған шығындарды шегергенде ескереді.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****4.2. Компанияның негізгі құралдарының әділ құнын бағалау (жалғасы)**

2022 жылдың соңында Компания негізгі құралдарды қайта бағалауды жүргізді. Негізгі құралдардың әділ құнын бағалау үшін Компания тәуелсіз кәсіби бағалаушыларды жалдады.

Әділ құнды бағалау және талдау кезінде Компания қолданатын бағалау әдістері бағаланатын активті ең жақсы және ең тиімді пайдалану тұрғысынан қарастырады. Компания активтерін ең жақсы және ең тиімді пайдалану – оларды операциялық қызметте пайдалану болып табылады.

Компанияның негізгі құралдары негізінен мамандандырылған активтермен ұсынылады және олардың әділ құнын анықтау кезінде әділ құн иерархиясындағы 3-деңгейге қатысты бастапқы деректер (бақыланбайтын бастапқы деректер) пайдаланылады.

Мамандандырылмаған активтердің әділ құнын анықтау үшін пайдаланылған бастапқы деректер (кеңсе ғимараттары, жер учаскелері, көлік құралдары, кеңсе техникасы, жиһаз және басқа да мамандандырылмаған активтер) әділ құн иерархиясындағы 2-деңгейге жатады (бағасы белгіленбейтін бақыланатын бастапқы деректер).

Компания арнайы активтерді бағалау үшін пайдаланған әдіснама бастапқыда ауыстырудың амортизацияланатын құнын бағалауға негізделген («шығын әдісі»). Халықаралық бағалау стандарттарына сәйкес мамандандырылған активтер үшін негізгі құралдардың құнын шығын әдісімен анықтау кезінде экономикалық тозу тестін қарастыру қажет. Компания негізгі құралдарының мамандандырылған объектілерінің экономикалық тозу шамасын анықтау үшін бағалаушы кіріс әдісі шеңберінде дисконтталған болашақ ақша ағындарын пайдалана отырып, экономикалық тозуға тест жүргізеді. Бұл ретте, егер шығын әдісі негізінде айқындалған мамандандырылған активтің құны кіріс әдісінен жоғары болса, экономикалық тозуға түзету жасау қажет.

Активтердің әділ құны таза айналым капиталының әділ құнына түзетілген бизнес құны ретінде анықталады. Компания басшылығы ақша ағындарын тудыратын бір бөлімшені анықтады (ААТБ) – Мұнай тасымалдау ААТБ. Компанияның ақша ағындарын болжау жүк жөнелтушілердің өтінімдеріне сәйкес мұнай айналымының болжамдарына және мұнай тасымалдауға күтілетін болашақ тарифтерге негізделеді. Болжамнан кейінгі кезеңдегі ақша ағындары ұзақ мерзімді өсу қарқынын қолдана отырып болжамды деректерді экстраполяциялау негізінде анықталады.

2022 жылы жүргізілген тәуелсіз бағалау барысында кіріс әдісі бойынша алынған нәтижелер Мұнай тасымалдау ААТБ қалдық құны бойынша айқындалған көрсеткіштерден төмен болды, сондықтан экономикалық тозуға түзетулер енгізілді.

2022 жылғы тәуелсіз бағалау нәтижелері бойынша Компанияның негізгі құралдарының (технологиялық мұнайды қоспағанда) теңгерімдік құны 112.070.868 мың теңгеге ұлғайды, бұл ретте қайта бағалау резерві арқылы нетто-жете бағалау 124.669.031 мың теңгені құрады, ал нетто төмендету пайда мен залал арқылы 12.598.163 мың теңге мөлшерінде танылды.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы дисконтталған болашақ ақша ағындарын пайдалана отырып, Компания активтерінің әділ құнын (Мұнай тасымалдау ААТБ) талдауға сәйкес Компанияның негізгі құралдарының баланстық құнының 12.179.036 мың теңгеге, оның ішінде активтерді қайта бағалау жөніндегі резерв арқылы 7.638.849 мың теңгеге және пайда мен залал арқылы 4.540.187 мың теңгеге төмендегенін мойындады (5-ескерпе). ААТБ активтерінің әділ құнының төмендеуі мұнай айналымының болжамды көлемінің төмендеуімен және дисконттау мөлшерлемесінің (WACC) өзгеруімен байланысты болды.

2024 жылдың аяғында Компания негізгі құралдардың әділ құнына талдау жүргізді және 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның негізгі құралдарының теңгерімдік құны (технологиялық мұнайды қоспағанда) олардың әділ құнын пайдалану арқылы анықталатыннан айтарлықтай айырмашылықтар жоқ екенін анықтады.

2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ААТБ әділ құнын бағалау үшін пайдаланылған негізгі жорамалдар:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Дисконттау мөлшерлемесі (WACC)	16,96%	17,43%
Ұзақ мерзімді өсу қарқыны	4%	4%

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****4.2. Компанияның негізгі құралдарының әділ құнын бағалау (жалғасы)**

Дисконттау мөлшерлемесін және ұзақ мерзімді өсу қарқынын өзгертуге арналған негізгі құралдар құнының сезімталдығын талдау келесідей:

	Мөлшерлеменің (төмендеуі)/өсуі	Негізгі құралдардың құны өсуі/(төмендеуі)
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	25.050 (23.152)
Ұзақ мерзімді өсу қарқыны	-0,5% +0,5%	(15.761) 17.026

2024 және 2023 жылдар аралығында негізгі құралдардың әділ құны иерархиясында 2-деңгей мен 3-деңгей арасында ешқандай аударымдар болған жоқ, сондай-ақ 1-деңгейге ауысулар болған жоқ.

Бұл ретте, 2024 жыл ішінде топ жекелеген негізгі құралдар бойынша жалпы сомасы 368.462 мың теңгеге әділ құнының азаюын мойындады (2023 жылы: 979.515 мың теңге, оның ішінде қайта бағалау резерві арқылы - 788.922 мың теңге және пайда мен залал арқылы - 190.593 мың теңге (5-Ескертпе)).

4.3. Технологиялық мұнайды қайта бағалау

Технологиялық мұнайды қайта бағалау мұнайдың әділ бағасының ауытқуы айтарлықтай жиі әрі елеулі болатындықтан, әр есеп күніне жүргізіледі. Компанияның технологиялық мұнайы аралық кезеңдердің әр есеп беру күнінде және 2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қайта бағаланды.

Технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтауға арналған бастапқы деректер әділ құн сатында 2 деңгейге жатады (бағасы белгіленбейтін байқалатын бастапқы деректер).

Компания басшылығы технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтау кезінде келесі пайымдауларды назарға алды:

- Технологиялық мұнай құбырды пайдалану үдерісінің ажырағысыз бөлігі, онсыз тасымалдау мүмкін емес және тиісінше бағалау нысаны мамандандырылған актив болып табылады;
- ТМРК және Қазақстан Республикасының Үкіметі елдегі жалпы баға индексіне тарифтердің жағымсыз әсерінің алдын алу үшін оларды мұқият қадағалап отырады (экспорт үшін және Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзиттің тарифтарын қоспағанда), және тиісінше егер мұнай халықаралық нарық бағасы бойынша бағаланған болса, оның құнын өтеуге мүмкіндік бермейтін деңгейде белгіленуі мүмкін;
- Және егер Компанияға құбырдың жаңа бөліктерін толтыру үшін қосымша мұнай сатып алу қажет болса, онда мұнай өндіруші ұйымдар Компанияның талабы бойынша Компанияның магистралдық құбыр жүйесін толтыру үшін мұнай жеткізу деген тасымалдау келісім-шарттарының талаптарын қолданатын болады;
- Мұнай өндіруші ұйымдар үшін ішкі баға немесе ҚМГ тобының мұнай зауыттарына жеткізілетін толлингтік мұнай бағасы қолданылады.

Осы факторлардың бәрін ескере отырып, 2024 жылғы 31 желтоқсанға Компанияның технологиялық мұнайының әділ құны бір тонна үшін 85.863 теңге бағасы ретінде анықталды (2023 жылғы 31 желтоқсанға: бір тонна үшін 84.524 теңге).

Мұнайдың әділ құнының өзгеруінен болған өзге де жиынтық кіріс 2024 жылы 3.628.263 мың теңгені (2023 жылы: 1.262.334 мың теңге) құрады. Бұдан басқа, 2024 жылы 2.468.218 мың теңге (2023 жыл: 3.980.489 мың теңге) сомасында артық мұнайды қайта бағалаудан түскен өзге де жиынтық кіріс, сондай-ақ есептен шығарудан болған 22.049 мың теңге (2023 жыл: 7.717 мың теңге) сомасында залал танылды. Нәтижесінде, 2024 жылы қайта бағалаудың нәтижесінде өзге де жиынтық кіріс 6.096.481 мың теңгені құрады (2023 жылы: 5.242.823 мың теңге) (5-ескертпе).

2024 жылғы 31 желтоқсанға құбырдағы мұнай көлемі 2.738 мың тоннаны құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 2.710 мың тонна). 2024 жылдың соңына жүргізілген түгендеу нәтижесі бойынша 28.746 тонна көлемінде (2023 жылы: : 47.093 тонна) артық мұнай танылды.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****4.4. Негізгі құралдардың пайдалы қызмет мерзімі**

Компания негізгі құралдар қызметінің қалған пайдалы мерзімін ең әрі дегенде әрбір қаржы жылының соңына бағалайды және егер күтілетіні бұрынғы бағалаудан өзгеше болса, өзгерістер 8 KEXC (IAS) «Есеп жүргізу саясаты, есептеу бағаларындағы өзгерістер мен қателіктерге» сәйкес есептеу бағаларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

4.5. Қаржылық кепілдік шарттары

2024 жылдың ішінде Компания қаржылық кепілдік шарты бойынша міндеттемені (8-ескертпе) әділ құны бойынша мойындады. Қаржылық кепілдік шартының әділ құны 2,75% мөлшерінде екінші деңгейдегі банктердің тәуекелдері үшін сыйақының орташа нарықтық мөлшерлемесін қолдана отырып, қамтамасыз етілген міндеттеменің дисконтталған құны (ұзақ мерзімді банктік қарыздар бойынша сыйақылардың орташа өлшенген нарықтық мөлшерлемелерін негізге ала отырып) бойынша анықталды.

4.6. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

Есепті күнгі жағдай бойынша резервтер сомасы төменде берілген міндеттемені орындаудың күтілетін мерзімін, инфляция мөлшерлемесін және есепті кезеңнің аяғына дисконт мөлшерлемесін пайдалана отырып белгіленді:

<i>Пайыз ретінде</i>	2024 жыл	2023 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі	9,99%	8,77%
Инфляция мөлшерлемесі	5,34%	4,75%
Міндеттемені орындаудың мерзімі	16 жыл	11 жыл

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерді бағалауды қайта қарады. Бұл ретте, Компания тұрақты диагностика жүргізетінін және өзінің өндірістік объектілерін мезгіл-мезгіл жаңғыртып және реконструкция жасай отырып қолдайтынын ескере отырып, бұл олардың нақты пайдалану мерзімін тұрақты ұзартуға, сондай-ақ Қазақстан Республикасында мұнай өндіру мен бөлу болжамдарын назарға ала отырып, міндеттемелерді орындау мерзімі 2040 жылдың соңына дейін ұлғайтылды (2023 жылғы 31 желтоқсанға: 2034 жылдың соңына дейін).

Компания есептік дисконт мөлшерлемесі ретінде өтеу мерзімдері активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелердің күтілетін мерзіміне сәйкес, елдік тәуекелді және Қазақстан Республикасының инфляция деңгейін ескере отырып түзетілген АҚШ-тың мемлекеттік қазынашылық облигациялары бойынша тәуекелсіз мөлшерлемесін пайдаланады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге арналған резервтің теңгерімдік құны 37.405.274 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 45.648.971 мың теңге) және мұнай құбырлары, мұнай айдау станциялары (МАС) және полигондар бойынша тиісті резервтерді қамтиды (24-ескертпе).

Мұнай құбырлары бойынша резервтер

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистралдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Компанияның пайдалану аяқталғаннан кейін магистралдық құбырды (мұнай құбырын) жою және бұдан әрі қоршаған ортаны қалпына келтіру, соның ішінде жерді қайта өңдеу жөнінде іс-шаралар жүргізу бойынша заңды міндеттемесі бар. Құбырлардың пайдалы қолдану мерзімі біткенде ауыстыруға байланысты, жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме іс-шаралар жүргізіледі.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****4.6. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме (жалғасы)***МАС бойынша резервтер*

Қазақстан Республикасының Экологиялық Кодексіне енгізілген өзгерістерге сәйкес, қоршаған ортаға теріс әсер ететін объектілерді пайдалану тоқтатылғаннан кейін объектілердің операторлары (меншік иелері) Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес объектілерді пайдалану салдарын жоюды қамтамасыз етуге міндетті. Қоршаған ортаға теріс әсер ететін объектілерді пайдалану салдарын жою шеңберінде Қазақстан Республикасының жер заңнамасында көзделген тәртіппен жер учаскелерін адамдардың қауіпсіздігін және (немесе) денсаулығын, қоршаған ортаны қорғауды қамтамасыз ететін және оларды нысаналы мақсаты бойынша одан әрі пайдалануға жарамды жай-күйге келтіру жөнінде жұмыстар жүргізілуге тиіс. Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексіне сәйкес Компанияның объектілері қоршаған ортаға орташа теріс әсер ететін II санатқа жатады. Тиісінше, Компания 2022 жылы MAS жерлерін пайдаланудан шығару және рекультивациялау бойынша резерв құрды.

Полигондар бойынша резервтер

Полигондар бойынша резервтер 2013 жылы Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес құрылды.

Залалды жою кезіндегі шығындарды бағалау табиғатты қорғау талаптарындағы және заңнаманы түсіндірудегі әлеуетті өзгерістерге ұшырайды. Сондай-ақ, мұндай шығындарды бағалау кезіндегі айқынсыздықтар балама таңдаулардағы, бұзылған жерлерді жою мен қайта қалпына келтіру әдістеріндегі, дисконт деңгейлері мен инфляция мөлшерлемесіндегі және осы міндеттеме күшіне енетін кезеңдегі әлеуетті өзгерістерді қамтиды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелердің маңызды болжамдарының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Мөлшерлеменің (төмендеуі)/өсуі	Міндеттемелердің (төмендеуі)/өсуі
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	2.731.457 (2.532.210)
Инфляция мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	(2.651.527) 2.842.617

4.7. Жеткізушілерге берілген алғытөлемдердің құнсыздануы бойынша резервтер

Компания жеткізушілерге берілген ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді алғытөлемдердің құнсыздануына қатысты резервтерді мойындайды. Резервті бағалау кезінде мердігерлердің қызметіндегі бұрынғы және күтілетін нәтижелер есепке алынды. Экономикадағы, саладағы және нақты сипаттамалардың өзгерістері жеке қаржы есептілігінде ескерілген резервтерге әсер етуі мүмкін.

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсанда осы резервтер 53.258 мың теңге сомасында қалыптасты (10 ескертпе).

4.8. Қаржылық активтер бойынша резервтер

Компания дебиторлық берешек және кредиттік мекемелердегі қаражаттар (банк салымдары, ақша қаражаттары және олардың баламалары), кері репо мәмілелері, Ұлттық Банктің Ноталары бойынша күтілетін несиелік шығындарға резервтерді құрайды.

Сауда және өзге де дебиторлық берешек бойынша күтілетін несиелік шығындарды бағалау кезінде Компания стандартта көзделген жеңілдетілген тәсілді қолданды және күтілетін несиелік шығындарды аталған қаржы құралдарының бүкіл қызмет ету мерзімі ішінде есептеді. Компания қарыз алушыларға тән факторларға және жалпы экономикалық жағдайларға түзетілген несиелік залалдарды өтеу тәжірибесін ескере отырып дайындалған бағалау резервтер моделін пайдаланды.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)**4.8. Қаржылық активтер бойынша резервтер (жалғасы)**

Кредиттік мекемелердегі қаражаттарға (банк салымдары, ақша қаражаттары және олардың баламалары), кері репо мәмілелерге, Ұлттық Банктің Ноталарына қатысты Компания 12 айлық кезең ішінде күтілетін несиелік шығындарды есептеді. 12 айлық несиелік залалдар – есеп беру күнінен кейінгі 12 ай ішінде мүмкін болатын қаржы құралы бойынша дефолттарға байланысты туындайтын күтілетін несиелік шығындарды білдіретін бүкіл мерзімге күтілетін несиелік шығындардың бір бөлігі болып табылады. Алайда, бастапқы танудан кейін қаржы құралының кредиттік тәуекелінің едәуір ұлғаюы жағдайында, бағаланған шығыс резерві барлық мерзім ішінде күтілетін несиелік шығындарға тең сомада бағаланады.

Компания, келісімшарт бойынша төлемдер 30 күннен астам уақытқа созылған жағдайда, кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюы орын алған деп есептейді. Келісімшарт бойынша төлемдер 90 күнге дейін мерзімі өткен жағдайда, қаржы активі бойынша дефолт бар деп есептеледі. Сонымен қатар, белгілі бір жағдайларда, Компания, егер ішкі немесе сыртқы ақпарат, Компанияның қарызды көтеру тетіктерін ескерместен Компания келісімшартта көзделген қалған төлемдердің толық көлемін алуы екіталай деп болжайтын болса, қаржы активі үшін дефолт болды деп қорытынды жасауға болады.

Сонымен, 2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсанда күтілетін несиелік шығындар бойынша резервтер 577.798 мың теңге және 726.338 мың теңге көлемінде қалыптастырылды (12, 16, 17-ескертпелер). Экономикадағы, саладағы және нақты сипаттамалардың өзгерістері жеке қаржылық есептілігінде ескерілген резервтерге әсер етуі мүмкін.

4.9. Салықтар бойынша резервтер

Күрделі салық заңнамасын түсіндіруге, салық заңнамасындағы өзгерістерге, сондай-ақ келешекте салық салынылатын кірістерді алу мерзімі мен сомаларына қатысты айқындық жоқ. Шарттық қатынастардың ұзақ мерзімді сипатының күрделілігін ескергенде, нақты нәтижелер мен қабылданып рұқсат етілген нәтижелер арасында пайда болған айырма немесе мұндай рұқсат етілген нәтижелердің болашақтағы өзгеруі пайда салығы бойынша шығыстар немесе кірістер сомасы есептілігінде көрсетілген болашақ түзетулерге әкелуі мүмкін.

Негізделген болжауларға сүйене отырып, Компания салық органдары жүргізген салық тексеруінен болуы мүмкін салдарына арнап резерв жасайды. Осындай резервтердің мөлшері түрлі факторларға, мысалы, алдыңғы тексерулердің және салық заңнамасын салық төлеуші компанияның және тиісті салық органының түсіндіруіне тәуелді болады. Талдаудағы мұндай айырмашылықтар мемлекеттегі басымды жағдайға байланысты көптеген сұрақтар туындайды.

4.10. Кейінге қалдырылған салық активтер

Кейінге қалдырылған салық активтер шегерілетін уақытша айырмашылықтар, пайдаланылмаған салық залалдары және салық жеңілдіктері бойынша оған қарағанда салық залалдары есептелуі мүмкін салық салыныатын пайда алу мүмкін болатын мөлшерде танылады.

Болашақ салық салыныатын пайданы алудың ықтимал мерзімі мен мөлшері негізінде жеке қаржылық есептілігінде тануға болатын кейінге қалдырылған салық активтері сомасын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдауы қажет. 2024 жылғы 31 желтоқсанда кейінге қалдырылған салық бойынша танылған активтер сомасы 12.001.111 мың теңге құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 13.679.181 мың теңге) (33-ескертпе).

4.11. Қызметкерлерге сыйақылар

Зейнеткерлікке шыққанға дейін және одан кейін қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақылар құны және келтірілген міндеттемелер құны актуарлық әдіс қолданылып белгіленеді. Актуарлық әдіс келешекте нақты нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін түрлі болжамдарды қолдануды білдіреді. Актуарлық әдіс дисконттау мөлшерлемелері, келешекте еңбекақының өсімі, өлім-жітім деңгейі және келешекте қызметкерлерге сыйақылар өсімі туралы болжамдарды қамтиды.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****4.11. Қызметкерлерге сыйақылар (жалғасы)**

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге еңбек қызметі аяқталғаннан кейінгі сыйақылар және қызметкерлерге берілетін өзге де ұзақ мерзімді сыйақылар бойынша міндеттемелерді бағалауды тәуелсіз актуарий жүзеге асырды.

Негізгі болжауларды бағалаудың күрделілігіне және еңбек қызметінің аяқталуы бойынша қызметкерлерге төленетін сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді сипатына байланысты мұндай міндеттемелер осындай болжаулардың өзгерістеріне аса сезімтал. Барлық болжау әрбір есепті күнге қайта қаралады.

Компания есептік дисконт мөлшерлемесі ретінде Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары немесе АҚШ қазынашылық облигациялары бойынша тәуекелсіз мөлшерлемені (Қазақстан Республикасының елдік тәуекелге және инфляция мөлшерлемесіне түзетілген) қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді орындаудың күтілетін мерзіміне сәйкес өтеу мерзімдерімен пайдаланады.

Өлім-жітім деңгейі ашық қол жетімді өлім-жітім кестесіне негізделеді. Болашақ еңбекақы мөлшерінің көбеюі күтіліп отырған болашақ инфляция қарқынына негізделеді.

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанына қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді бағалау үшін пайдаланылған негізгі актуарлық болжаулар келесі түрде көрсетілген:

	2024 жыл	2023 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі	11,42%	10,93%
Болашақта материалдық көмектің өсуі	7,09%	7,15%
Болашақта еңбекақының өсуі	6,02%	5,63%
Өлім-жітім пайызы	4,32%	5,44%

2024 жылғы 31 желтоқсанға еңбек қызметінің аяқталуынан кейін қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттеменің орташа ұзақтығы 18,1 жылды құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 17,98 жыл).

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің маңызды болжауларының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

Мың теңгемен	Мөлшерлеменің (төмендеуі)/өсуі	Міндеттемелердің (төмендеуі)/өсуі
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	1.270.481 (1.161.936)
Болашақта материалдық көмектің өсуі	-1% +1%	(2.351.951) 2.559.276
Болашақта еңбекақының өсуі	-1% +1%	(219.487) 255.316
Өмірдің ұзақтығы	-1 жыл +1 жыл	(208.049) 206.970

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР**

2023 және 2024 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құры- лыстар	Машиналар және жабдық	Техноло- гиялық мұнай	Өзге де	Аяқтал- маған құрылыс	Жиыны
2023 жылғы 1 қаңтарға жалпы теңгерімдік құны	10.017.836	288.724.610	20.385.434	94.165.943	147.188.702	223.788.482	11.071.794	24.234.349	819.577.150
Түсімдер	4.760	4.898	3.103.114	711.631	1.804.735	–	675.787	68.742.021	75.046.946
Шығарылу	(80.983)	(298.912)	(8.520)	(1.233.742)	(129.139)	(7.717)	(204.101)	(12.429)	(1.975.543)
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резервтен түсімдер (24-ескертілме)	–	36.142	–	–	–	–	–	–	36.142
Жете бағалау (активті қайта бағалаудан болған резерв) (4-ескертілме)	–	–	–	–	–	5.242.823	–	–	5.242.823
Қорларға ауыстырылған	–	(1.268.199)	(92.658)	(3.903)	(78.495)	–	(907)	(125.100)	(1.569.262)
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған	663	3.886.503	1.412	8.104.278	12.880.896	–	532.078	(25.405.830)	–
Ауыстырулар мен аударымдар	–	(1.197.382)	(80.749)	(38.990)	(393.107)	–	(1.291)	1.711.519	–
2023 жылғы 31 желтоқсанға жалпы теңгерімдік құны	9.942.276	289.887.660	23.308.033	101.705.217	161.273.592	229.023.588	12.073.360	69.144.530	896.358.256
Түсімдер	–	–	2.964.387	119.298	2.395.419	–	810.742	47.195.887	53.485.733
Шығарылу	–	(57.833)	(6.500)	(202.299)	(496.900)	(22.049)	(509.413)	(12.382)	(1.307.376)
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резервтен түсімдер (24-ескертілме)	–	54.820	–	189.057	–	–	–	–	243.877
Жете бағалау (активті қайта бағалаудан болған резерв) (4-ескертілме)	–	–	–	–	–	6.096.481	–	–	6.096.481
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтерден ауыстырылған	16.231	–	–	6.037	–	–	–	–	22.268
Қорларға ауыстырылған	–	(157.283)	(212.826)	(26.313)	(472.395)	–	(12.015)	(15.481)	(896.313)
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған	–	4.311.262	12.728	5.149.755	14.677.491	–	262.272	(24.413.508)	–
Ауыстырулар мен аударымдар	–	–	(483)	–	11.271	–	(27.612)	16.824	–
2024 жылғы 31 желтоқсанға жалпы теңгерімдік құны	9.958.507	294.038.626	26.065.339	106.940.752	177.388.478	235.098.020	12.597.334	91.915.870	954.002.926

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)**

<i>Мың теңгемен</i>	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құры- лыстар	Машиналар және жабдық	Техноло- гиялық мұнай	Өзге де	Аяқтал- маған құрылыс	Жиыны
2023 жылғы 1 қаңтарға жинақталған тозу мен құнсыздану	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тозу	-	(21.324.798)	(4.546.069)	(5.965.447)	(23.381.300)	-	(3.855.824)	-	(59.073.438)
Шығарылу	15.852	260.986	8.416	329.147	103.819	5.786	203.279	-	927.285
Құнсыздану (пайдалар мен залалдар арқылы)	-	(2.218.829)	(4.049)	(458.202)	(557.030)	-	(5.484)	(1.487.186)	(4.730.780)
Құнсыздану (активті қайта бағалаудан болған резерв)	(15.852)	(4.428.420)	(1.257)	(1.652.428)	(2.136.247)	(5.786)	(124.201)	(63.580)	(8.427.771)
Қорларға ауыстырылған	-	802.227	75.210	1.468	60.966	-	830	-	940.701
2023 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған тозу мен құнсыздану	-	(26.908.834)	(4.467.749)	(7.745.462)	(25.909.792)	-	(3.781.400)	(1.550.766)	(70.364.003)
Тозу	-	(21.058.743)	(3.531.847)	(6.145.803)	(18.865.941)	-	(2.711.069)	-	(52.313.403)
Шығарылу	-	57.834	5.084	138.144	495.699	18.044	507.285	8.457	1.230.547
Құнсыздану (пайдалар мен залалдар арқылы)	(3.413)	(32.857)	(27.670)	(4.937)	(28.030)	-	(351)	(271.204)	(368.462)
Құнсыздану (активті қайта бағалаудан болған резерв)	(12.818)	(5)	(2.032)	(6.889)	(5.403)	(18.044)	(6)	(15.938)	(61.135)
Қорларға ауыстырылған	-	153.043	212.400	24.760	465.273	-	11.266	69	866.811
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған	-	(65.550)	-	(46.666)	(122.273)	-	(1.847)	236.336	-
Ауыстырулар мен аударымдар	-	-	483	-	(730)	-	247	-	-
2024 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған тозу мен құнсыздану	(16.231)	(47.855.112)	(7.811.331)	(13.786.853)	(43.971.197)	-	(5.975.875)	(1.593.046)	(121.009.645)

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)**

<i>Мың теңгемен</i>	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құры- лыстар	Машиналар және жабдық	Техноло- гиялық мұнай	Өзге де	Аяқтал- маған құрылыс	Жиыны
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Жалпы теңгерімдік құны	9.958.507	294.038.626	26.065.339	106.940.752	177.388.478	235.098.020	12.597.334	91.915.870	954.002.926
Жинақталған тозу және құнсыздану	(16.231)	(47.855.112)	(7.811.331)	(13.786.853)	(43.971.197)	–	(5.975.875)	(1.593.046)	(121.009.645)
Теңгерімдік құн	9.942.276	246.183.514	18.254.008	93.153.899	133.417.281	235.098.020	6.621.459	90.322.824	832.993.281
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Жалпы теңгерімдік құны	9.942.276	289.887.660	23.308.033	101.705.217	161.273.592	229.023.588	12.073.360	69.144.530	896.358.256
Жинақталған тозу және құнсыздану	–	(26.908.834)	(4.467.749)	(7.745.462)	(25.909.792)	–	(3.781.400)	(1.550.766)	(70.364.003)
Теңгерімдік құн	9.942.276	262.978.826	18.840.284	93.959.755	135.363.800	229.023.588	8.291.960	67.593.764	825.994.253

Егер активтер жинақталған тозуды және жинақталған құнсыздануды шегергендегі бастапқы құны бойынша есепке алынған болса, жеке қаржылық есептілікке енгізілуі мүмкін негізгі құралдардың әрбір қайта бағаланған жіктелімінің теңгерімдік құны келесі түрде ұсынылады:

<i>Мың теңгемен</i>	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құры- лыстар	Машиналар және жабдық	Техноло- гиялық мұнай	Өзге де	Аяқтал- маған құрылыс	Жиыны
2024 жылғы 31 желтоқсанға	1.022.371	172.755.571	15.439.006	66.117.191	98.546.751	30.270.422	3.209.367	91.539.273	478.899.952
2023 жылғы 31 желтоқсанға	1.022.371	184.615.872	14.643.425	68.278.695	92.768.269	30.270.422	3.356.828	69.153.999	464.109.881

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)**

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс негізінен келесі өндірістік объектілерді қамтиды:

- Магистралды мұнай құбыры учаскілерін ауыстыру;
- Магистральдық мұнай құбыры объектілерінің (сорғы станциялары, байланыс желілері, электрмен жабдықтау, мұнай резервуарлары және басқалары) ауыстыруы, қайта құруы және құрылысы.

2024 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша:

- Толығымен амортизацияланған, бірақ әлі күнге дейін қолданыстағы негізгі құралдардың жалпы теңгерімдік құны мен тиісті жинақталған амортизациясы 3.332 теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанға: 1.977 теңге);
- Аяқталмаған құрылыс 468.743 мың теңге көлемінде (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 1.763.907 мың теңге) құрылыс жұмыстары үшін сатып алынған материалдар мен босалқы бөлшектерді қамтиды.

31 желтоқсанда аяқталған 2024 жыл үшін аяқталмаған құрылыс құнына кіргізілген тозу сомасы 20.015 мың теңгені құрады (2023 жыл үшін: 22.037 мың теңге).

Мұнай құбырын салу туралы келісім бойынша 2024 жыл ішінде 824.757 мың теңге сомасына мұнай жеткізу құбыры өтеусіз алынып, пайдалануға қабылдады (22-ескертпе).

6. ПАЙДАЛАНУ ҚҰҚЫҒЫ ТҮРІНДЕГІ АКТИВТЕР

2023 және 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайдалану құқығы түріндегі активтер келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	Пайдалану құқығы түріндегі активтер				
	Жер	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар, жабдық және беріліс құрылғылары	Жиыны
2023 жылғы 1 қаңтарға қалдық құн	69.072	363.070	313.573	159.903	905.618
Түсімдер (21 ескертпе)	684	7.514.228	130.734	–	7.645.646
Шығарылу	–	–	(135.330)	(114.694)	(250.024)
Шарт модификациясы (21 ескертпе)	–	283.158	72.159	4.210	359.527
Амортизация	(2.260)	(1.739.267)	(154.516)	(41.957)	(1.938.000)
2023 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	67.496	6.421.189	226.620	7.462	6.722.767
Түсімдер (21 ескертпе)	–	–	739.457	851.313	1.590.770
Шығарылу	–	(397.450)	(17.202)	–	(414.652)
Шарт модификациясы (21 ескертпе)	–	(432.902)	3.572	–	(429.330)
Амортизация	(2.056)	(1.522.262)	(212.824)	(7.462)	(1.744.604)
2023 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	65.440	4.068.575	739.623	851.313	5.724.951

2024 және 2023 жылдары көлік активтері бойынша түсімдер ұзақ мерзімді жалдау шарттарын жасасумен байланысты.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**7. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР**

2023 және 2024 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша материалдық емес активтер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Лицензиялар	Бағдарламалық жасақтама	Аяқталмаған капиталдандырылған шығындардан және өзге де	Жиыны
2023 жылғы 1 қаңтарға қалдық құн	400.388	553.345	193.987	1.147.720
Түсімдер	8.206	15.726	149.195	173.127
Аяқталмаған капиталдандырылған шығындардан ауыстырылған	38.858	105.950	(144.808)	–
Амортизация	(160.048)	(186.505)	(3.705)	(350.258)
Шығарылу	(21.702)	(103.005)	(3)	(124.710)
Шығарылудан жинақталған тозу	17.701	103.005	2	120.708
2023 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	283.403	488.516	194.668	966.587
Түсімдер	400.706	18.589	76.548	495.843
Аяқталмаған капиталдандырылған шығындардан ауыстырылған	–	63.327	(63.327)	–
Амортизация	(127.316)	(197.130)	(6.283)	(330.729)
Шығарылу	(8.264)	(145.373)	–	(153.637)
Шығарылудан жинақталған тозу	8.264	145.373	–	153.637
2024 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	556.793	373.302	201.606	1.131.701
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша				
Бастапқы құн	1.759.038	4.741.874	246.108	6.747.020
Жинақталған құнсыздану және амортизация	(1.202.245)	(4.368.572)	(44.502)	(5.615.319)
Қалдық құн	556.793	373.302	201.606	1.131.701
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша				
Бастапқы құн	1.366.596	4.805.331	232.888	6.404.815
Жинақталған құнсыздану және амортизация	(1.083.193)	(4.316.815)	(38.220)	(5.438.228)
Қалдық құн	283.403	488.516	194.668	966.587

8. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

2023 және 2024 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша еншіліс ұйымдарға инвестициялар келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Магистральдық Суағызғысы	73.254.596	71.285.514
БМТ	9.182.546	9.182.546
PTL	2.820.886	2.820.886
Жиыны	85.258.028	83.288.946

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**8. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

2023 және 2024 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша еншіліс ұйымдарындағы инвестициялардың қозғалысы келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға	83.288.946	82.171.788
Берілген қаржылық кепілдік	1.969.082	–
Магистральдық Суағызғысының жарғылық капиталына салым (34-ескертпе)	–	1.900.000
Инвестициялардың құнсыздануы	–	(782.842)
31 желтоқсанға	85.258.028	83.288.946

2024 жылдың ішінде PTL 2023 жылдың қорытындысы бойынша Компанияға 4.500 мың АҚШ доллары (хабарлама жарияланған күнгі бағам бойынша: 2.156.535 мың теңге, түскен күнгі бағам бойынша: 2.193.165 мың теңге) дивидендтер төледі (34-ескертпе).

2023 жылдың ішінде PTL 2022 жылдың қорытындысы бойынша Компанияға 1.754 мың АҚШ доллары (хабарлама жарияланған күнгі бағам бойынша: 780.600 мың теңге, түскен күнгі бағам бойынша: 794.790 мың теңге) дивидендтер төледі (34-ескертпе).

2024 жылғы 10 маусымда Магистральдық Суағызғысы Еуразиялық Даму Банкімен пайыздық мөлшерлемені айқындау күніне қолданыстағы Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесі деңгейінде өзгермелі пайыздық мөлшерлеменен 21.000.000 мың теңге мөлшерінде кредиттік желі беру туралы кредиттік шарт жасасты, минус 2% (әрбір 6 ай сайын қайта қаралуға тиіс), кредит мерзімі – 108 ай қарыздың берілген күндері. Негізгі борыш пен сыйақыны төлеу бойынша жеңілдікті кезең қарыз берілген күннен бастап 30 айды құрайды. Кредиттік желінің мақсаты «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-мен Келісім шеңберінде Магистральдық Суағызғысының берешегін қайта қаржыландыру болып табылады. Тартылған қарыз бойынша Магистральдық Суағызғысы міндеттемелерінің орындалуын қамтамасыз етудің кепілі Компания болды. Компания әділ құны бойынша қаржылық кепілдікті мойындады, ол 1.969.082 мың теңгені құрайды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша берілген қаржылық кепілдіктің теңгерімдік құны 1.836.417 мың теңгені құрайды.

9. БІРЛЕСКЕН БАҚЫЛАУДАҒЫ КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

2024 және 2023 жылдарғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы салынған инвестициялар ҚҚҚ-ға 6.500.000 мың теңге және МұнайТасқа 6.004.945 мың теңге көлеміндегі инвестициялармен ұсынылған.

2024 жылдың ішінде ҚҚҚ және МұнайТас 2023 жылдың қорытындысы бойынша Компанияға 8.000.000 мың теңге және 1.564.571 мың теңге, сәйкесінше дивидендтер төледі (2023 жыл: 2.500.000 мың теңге және 1.460.351 мың теңге) (34-ескертпе).

10. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР ҮШІН ЖЕТКІЗУШІЛЕРГЕ БЕРІЛГЕН АЛҒЫТӨЛЕМДЕР

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар үшін жеткізушілерге берілген алғытөлемдер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Негізгі құралдар және құрылыс қызметтері үшін үшінші тараптарға алғытөлемдер	2.883.624	1.345.029
Минус: құнсыздану резерві	(53.258)	(53.258)
Жиыны	2.830.366	1.291.771

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**11. ҚОРЛАР**

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қорлар келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Босалқы бөлшектер	2.744.932	2.915.006
Тауарлар	1.086.961	1.599.757
Отын	1.391.430	1.298.750
Арнайы киім	503.617	859.947
Құрылыс материалдары	438.090	431.647
Химиялық реагенттер	143.675	126.936
Өзге де	230.686	181.011
Жиыны	6.539.391	7.413.054

12. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК**Өзге де ұзақ мерзімді дебиторлық берешек**

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ұзақ дебиторлық берешек келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың өзге де дебиторлық берешегі	721.169	848.669
Минус: күтілетін несиелік шығындар бойынша резерв	(30.149)	(127.621)
Жиыны	691.020	721.048

Өзге де ұзақ мерзімді сауда дебиторлық берешек бойынша күтілетін несиелік шығындар резервтері өзгерістер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға	127.621	77.818
Жылдағы (қалпына келтіру)/есептеу (28-ескертпе)	(97.472)	49.803
31 желтоқсанға	30.149	127.621

Қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі (34-ескертпе)	3.265.235	2.742.726
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі	1.219.061	1.814.483
Үшінші тараптардың өзге де дебиторлық берешегі	548.325	506.829
Минус: күтілетін несиелік шығындар бойынша резерв	(524.010)	(576.462)
Жиыны	4.508.611	4.487.576

Сауда және өзге де дебиторлық берешек бойынша күтілетін несиелік шығындар резервіндегі өзгерістер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға	576.462	779.056
Жылдағы (қалпына келтіру)/есептеу, нетто (28-ескертпе)	(52.452)	3.406
Дебиторлық берешекті есептен шығару	-	(206.000)
31 желтоқсанға	524.010	576.462

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**12. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (жалғасы)****Қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек (жалғасы)**

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның сауда және өзге де дебиторлық берешегі мына валюталарда көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен	4.500.410	3.605.367
Ресей рублімен	8.201	882.209
Жиыны	4.508.611	4.487.576

Бағалау резервтер моделін пайдалана отырып, сауда және өзге де дебиторлық берешек бойынша Компанияның кредиттік тәуекелге ұшырағыштығы туралы ақпарат келтірілген:

		Сауда және өзге де дебиторлық берешек				
		Төлемдердің мерзімінің кешіктірілуі				
<i>Мың теңгемен</i>	Ағымдағы	30 күннен кем	31-ден 60 күнге дейін	61-ден 90 күнге дейін	91 күннен артық	Жиыны
2024 жылдың 31 желтоқсанына						
Күтілетін несиелік шығындардың пайызы	0,75%	0,01%	0,13%	0,04%	88,69%	
Дефолт кезіндегі есептелген жалпы теңгерімдік құны	5.152.331	13.858	1.554	4.851	581.196	5.753.790
Күтілетін несиелік шығындар	(38.670)	(2)	(2)	(2)	(515.483)	(554.159)
Жиыны	5.113.661	13.856	1.552	4.849	65.713	5.199.631

		Сауда және өзге де дебиторлық берешек				
		Төлемдердің мерзімінің кешіктірілуі				
<i>Мың теңгемен</i>	Ағымдағы	30 күннен кем	31-ден 60 күнге дейін	61-ден 90 күнге дейін	91 күннен артық	Жиыны
2023 жылдың 31 желтоқсанына						
Күтілетін несиелік шығындардың пайызы	3,11%	0,19%	–	–	96,40%	
Дефолт кезіндегі есептелген жалпы теңгерімдік құны	5.353.945	534	344	80	557.804	5.912.707
Күтілетін несиелік шығындар	(166.372)	(1)	–	–	(537.710)	(704.083)
Жиыны	5.187.573	533	344	80	20.094	5.208.624

13. ЖЕТКІЗУШІЛЕРГЕ БЕРІЛГЕН АЛҒЫТӨЛЕМДЕР

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жеткізішулерге берілген алғытөлемдер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптарға алғытөлемдер	54.601	302.237
Байланысты тараптарға алғытөлемдер (34-ескертуге)	1.017	1.024
	55.618	303.261
Минус: құнсыздану	(638)	(638)
Жиыны	54.980	302.623

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**14. ӨТЕЛУГЕ ЖАТАТЫН ҚҚС ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ САЛЫҚТАР БОЙЫНША АЛДЫН АЛА ТӨЛЕМ**

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтелуге жататын ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Өтелуге жататын ҚҚС	2.028.889	1.480.802
Мүлік салығы	289.622	336.741
Төлем көзінен ұсталатын табыс салығы	25.834	28.152
Өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем	7.296	8.832
Жиыны	2.351.641	1.854.527

15. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қысқа мерзімді активтер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Мұнайды тасымалдау бойынша көлік экспедиция қызметтері үшін берешек	6.001.971	5.224.762
Сақтандыру бойынша алдын ала төлем	242.808	229.031
Болашақ кезеңдер шығыстары	234.056	–
Өзге де	–	22.729
Жиыны	6.478.835	5.476.522

16. ӨЗГЕ ДЕ ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР*Ұзақ мерзімді активтер*

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен көрсетілген ұзақ мерзімді банк салымдары	412.745	719.698
Минус: күтілетін несиелік шығындар бойынша резерв	(582)	(1.610)
Жиыны	412.163	718.088

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы ұзақ мерзімді банк салымдары Компания қызметкерлеріне тұрғын үй сатып алуға 2028 жылға және 2030 жылға дейінгі мерзімге жылдық 2%-дан 3,5%-ға дейін пайыздық мөлшерлемен пайдалануға шектелген салымдарымен көрсетілген.

Қысқа мерзімді активтер

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге қаржылық активтер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Өзге де қысқа мерзімді қаржылық активтер		
Ұлттық Банкінің Ноталары (34-ескертпе)	20.170.104	20.040.556
Самұрық-Қазына облигациялары (34-ескертпе)	10.018.063	–
Қызметкерлердің берешегі	5.610	13.684
Облигацияларға инвестициялар	–	646.608
Өзге де	2.106	2.111
Жиыны	30.195.883	20.702.959

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**16. ӨЗГЕ ДЕ ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР (жалғасы)***Облигацияларға инвестициялар*

2017 жылдың желтоқсан айында 2017 жылғы 7 қарашадағы Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен Компания «DSFK арнайы қаржылық компаниясы» ЖШС-нің (бұдан әрі – DSFK облигациялары) облигацияларын сатып алды, сатып алынған облигацияларды «РВК банкі» АҚ-да орналастырылған қаражатпен төледі. Облигациялардың номиналды сомасы 5.019.520 мың теңгені құрады, облигациялар саны 5.019.520 мың дана. DSFK облигацияларының жылдық сыйақы мөлшерлемесі 0,01% және өтеу мерзімі 15 жыл. Компанияның облигациялары 1.379.913 мың теңге сомасында қаржы кепілдігімен қамтамасыз етілген, сұрауы бойынша облигацияларды шығарған күннен бастап бес жыл өткеннен кейін кепілдік талап етілді. 2017 жылдың соңында Компания 3.639.607 мың теңге сомасында облигациялардың кепілдік берілмеген сомасының құнсыздануын мойындады.

2024 жыл ішінде Компаниядан 1.379.913 мың дана облигацияларды сатып алу есебіне Компания 1.379.913 мың теңге мөлшерінде қаржы кепілдік бойынша өтем алды, сондай – ақ эмитент 23.490 мың теңге сомасына облигацияларды кері сатып алуды жүзеге асырды (2023 жылғы кезең үшін: кері сатып алу – 104.147 мың теңге). Бұл ретте Компания облигациялардың әділ құнын қайта қараудан 756.795 мың теңге сомасында кіріс (31-ескертпе) (2023 жылғы кезең үшін: әділ құнын қайта қараудан шығын - 58.893 мың теңге) таныды (32-ескертпе).

17. АҚША ҚАРАЖАТТАРЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттар және олардың баламалары келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Банктердегі теңгемен көрсетілген мерзімді салымдар	42.625.063	25.551.159
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген мерзімді салымдар	13.145.153	6.290.971
Банктердегі Ресей рублімен көрсетілген мерзімді салымдар	1.800.779	–
Банктердегі теңгемен көрсетілген ағымдағы шоттар	5.000	35.830
Банктердегі ресей рублімен көрсетілген ағымдағы шоттар	26.506	28.266
Кері репо мәмілері	–	20.040.806
Банктердегі өзге де ағымдағы шоттар	9.494	11.685
Минус: күтілетін несиелік шығындар бойынша резерв	(23.057)	(20.645)
ЖИЫНЫ	57.588.938	51.938.072

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша:

- Теңгемен орналасқан 3 айға дейінгі мерзімді салымдар пайызы 14,90%-дан бастап 15,05%-ға дейінгі жылдық мөлшерлеме бойынша есептелді (2023 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 15,35%-дан бастап 15,80%-ға дейін);
- АҚШ долларымен орналасқан үш айға дейінгі мерзімді салымдар пайызы 3% - дан бастап 4% - ға дейінгі жылдық мөлшерлеме бойынша есептелді (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: жылдық 2,5% - дан 3% - ға дейін);
- Ресей рублімен орналасқан үш айға дейінгі мерзімді салымдар пайызы 5% - ға дейінгі жылдық мөлшерлеме бойынша есептелді (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: жоқ);
- Теңгемен орналасқан ағымдағы шоттар пайызы 7%-дан бастап 12,50%-ға дейінгі жылдық мөлшерлеме бойынша есептелді (2023 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 7%-дан 13%-ға дейін);
- Ресей рублімен орналасқан ағымдағы шоттар бойынша пайыздар есептелмеген.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

18. МЕНШІКТІ КАПИТАЛ**Жарғылық капитал**

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жарғылық капиталы жарияланған, шығарылған және 62.503.284 мың теңге көлемінде толық төленген 384.635.600 жай акциядан құралды, жарияланған бірақ шығарылмаған және төленбеген 1 акцияны қоспағанда.

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарғылық капитал Компанияның акцияларды шығаруға байланысты 565.717 мың теңге мөлшерінде шеккен кеңес беру қызметтердің құны шегеріліп көрсетілді және 61.937.567 мың теңгені құрады.

Акционерлерден қайта сатып алынған меншікті акциялар

2016 жылдың ішінде Компания миноритарлық акционердің өтініші негізінде және директорлар Кеңесінің шешімінен кейін 9.549 мың теңге көлемінде орналастырылған 7.500 жай акциясын қайта сатып алды.

Активтерді қайта бағалау бойынша резерв

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді қайта бағалау бойынша резерв 308.831.396 теңгені (2023 жылғы 31 желтоқсанға: 319.936.940 мың теңге) құрады. Бұл резервтің өзгеруі, негізінде, технологиялық мұнайды қайта бағалауға (4.3-ескертпе) және тиісті табыс салығының әсерімен (33-ескертпе) активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резервті қайта қарауға (24-ескертпе), сондай-ақ осы резервтің кезеңдегі амортизациясына байланысты.

Капиталдың өзге де резервтері

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша капиталдың өзге де резервтері 1.208.145 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 1.246.570 мың теңге кіріс) кірісті құрады. Осы резервтің өзгеруі салық әсері 1.086 мың теңгені құрайтын (33-ескертпе) 39.511 мың теңге сомасында Компанияның қызметкерлерге сыйақылар бойынша белгіленген төлемдері бар жоспарлар бойынша міндеттемелерін қайта бағалаудан актуарлық залалдар (19-ескертпе) тануға байланысты. 2023 жылдың сәйкес кезеңінде 40.473 мың теңге салық әсерімен (33-ескертпе) Компанияның қызметкерлерге сыйақылар бойынша белгіленген төлемдері бар жоспарлар бойынша міндеттемелерін қайта бағалаудан болған актуарлық кірістер 1.472.627 мың теңгені (19-ескертпе) құрады.

Дивидендтер

2024 жылдың ішінде Компания акционерлерінің жалпы жиналысының 2024 жылғы 23 мамырдағы шешіміне сәйкес 2023 жылдың қорытындысы бойынша (бір акция үшін 65 теңгені есептегенде) 25.000.826 мың теңге сомасында дивидендтер төленуге есептелген, оның ішінде ҚМГ-ға – 22.501.182 мың теңге (34-ескертпе) және миноритарлық акционерлерге – 2.499.644 мың теңге төленді.

2023 жылдың ішінде Компания акционерлерінің жалпы жиналысының 2023 жылғы 24 мамырдағы шешіміне сәйкес 2022 жылдың қорытындысы бойынша (бір акция үшін 39 теңгені есептегенде) 15.000.496 мың теңге сомасында дивидендтер төленуге есептелген, оның ішінде ҚМГ-ға – 13.500.710 мың теңге (34-ескертпе) және миноритарлық акционерлерге – 1.499.786 мың теңге төленді.

Акцияға пайда

Акцияға базалық пайда сомалары Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті кезеңдегі таза пайданы кезең ішіндегі айналымдағы жай акциялардың өлшенген орташа санына бөлу жолымен есептелген.

Компания айырбасталымды қаржы құралдарын шығармайтындықтан бір акцияның базалық пайдасы акцияға таратылған пайдаға тең.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**18. МЕНШІКТІ КАПИТАЛ (жалғасы)****Акцияға пайда (жалғасы)**

Төменде акцияға базалық пайда есептеуде пайдаланылған пайда мен акциялар саны туралы ақпарат келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жыл	2023 жыл
Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті таза пайда	39.781.184	18.041.900
Акцияға базалық және таратылған пайданы есептеуге арналған жай акциялардың орташа саны	384.628.099	384.628.099
Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті есепті жылдағы пайдаға қатысты акцияға базалық және таратылған пайда (теңгемен)	103	47

Жай акциялардың теңгерімдік құны

Төменде Компанияның бас компаниясы үшін ҚҚБ талаптарына сәйкес бір жай акцияның теңгерімдік құны көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Активтер жиыны	1.049.264.734	1.024.804.598
Минус: материалдық емес активтер (7-ескертпе)	(1.131.701)	(966.587)
Минус: міндеттемелер жиыны	(248.406.373)	(250.668.161)
Жай акциялардың теңгерімдік құнын есептеуге арналған таза активтер	799.726.660	773.169.850
Жай акциялар саны	384.628.099	384.628.099
Бір жай акцияның теңгерімдік құны (теңгемен)	2.079	2.010

19. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫЛАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Негізінен, зейнетақыға қосымша төлемнен және барлық қызметкерлерге қатысты мерейтой күндеріне байланысты төлемнен тұратын Компанияның қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттемелері бар. Бұл төлемдер қамтамасыз етілмеген.

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердегі өзгерістер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	19.273.666	18.030.139
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	1.342.924	1.181.930
Жиыны	20.616.590	19.212.069

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы ағымдағы қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердегі өзгерістер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға	19.212.069	19.125.135
Таза пайыздық шығыстар (32-ескертпе)	2.024.172	1.938.827
Ағымдағы кезеңнің қызметтер құны (27, 28-ескертпелер)	733.732	702.937
Өзге жиынтық пайда арқылы көрсетілген актуарлық залал/(пайда)	39.511	(1.472.627)
Пайда мен залал арқылы көрсетілген актуарлық (пайда)/залал (29, 30-ескертпелер)	(7.588)	96.799
Төленген сыйақылар	(1.385.306)	(1.179.002)
31 желтоқсанға	20.616.590	19.212.069

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**20. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК**

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де кредиторлық берешек келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек	22.259.194	17.535.818
Байланысты тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек (34-ескертпе)	1.597.267	1.301.243
Үшінші тараптардың алдында өзге де кредиторлық берешек	1.324.186	1.901.113
Жиыны	25.180.647	20.738.174

Сауда және өзге де кредиторлық берешек 15.528.146 мың теңге мөлшеріндегі негізгі құралдармен және аяқталмаған күрделі құрылысқа қатысты (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 10.894.355 мың теңге) байланысты және үшінші тараптардың алдындағы берешектерді камтыды.

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де кредиторлық берешектің ағымдағы құны мына валюталарда көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен	25.145.275	20.703.228
АҚШ долларымен	24.083	28.698
Ресей рублімен	11.289	6.248
Жиыны	25.180.647	20.738.174

21. ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша алынған жалдау бойынша міндеттемелер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсанға	2023 жылғы 31 желтоқсанға
Міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	4.458.848	5.097.201
Міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	2.509.776	2.416.764
Жиыны	6.968.624	7.513.965

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы аяқталған он екі айлық кезеңдегі міндеттемелердің ағымдағы құнының өзгерісі келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға	7.513.965	1.128.597
Жыл ішіндегі түсімдер (6-ескертпе)	1.590.770	7.645.646
Жыл ішіндегі төлемдер	(2.494.921)	(2.377.279)
Міндеттемелер бойынша дисконттың амортизациясы (32-ескертпе)	1.292.459	1.012.608
Модификация (6-ескертпе)	(429.330)	359.527
Шығарылу	(504.319)	(255.134)
31 желтоқсанға	6.968.624	7.513.965

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**21. ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)**

Төменде 2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған он екі айда жиынтық кіріс туралы жеке есепте көрсетілген жалдауға байланысты шығындар құны бойынша ақпарат берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылдың 31 желтоқсанын- да аяқталған жыл үшін	2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін
Пайдалану құқығы түріндегі активтердің амортизациясы (6-ескертпе)	1.744.604	1.938.000
Міндеттемелер бойынша дисконт амортизациясы (32-ескертпе)	1.292.459	1.012.608
Төмен құнды активтер бойынша жалдау шығындары (27-ескертпе)	43.136	104.837
Жиыны	3.080.199	3.055.445

22. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ШАРТТАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сатып алушылармен шарттар бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсанға	2023 жылғы 31 желтоқсанға
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер (34-ескертпе)	824.757	–
Үшінші тараптардан алынған алғытөлемдер	25.526	27.462
Жиыны	850.283	27.462

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сатып алушылармен шарттар бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсанға	2023 жылғы 31 желтоқсанға
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер (34-ескертпе)	15.747.602	18.196.317
Үшінші тараптардан алынған алғытөлемдер	8.686.125	9.271.270
Сатып алушылармен шарттар бойынша өзге де міндеттемелер	1.981	2.026
Жиыны	24.435.708	27.469.613

Компанияның байланысты тараптардан алған болашақ кезеңдердің кірістері тұтынушыдан 2024 жыл аралығында пайдаланған құбыр учаскілері үшін өтеусіз негізінде 824.757 мың теңге алуымен байланысты.

Компания осы активтердің құнын Компанияның қызметтері үшін қолма-қол ақшасыз өтемақы ретінде таныды және жоғарыда аталған сомалар бойынша келісім-шарт бойынша міндеттемелер мен негізгі құралдарды мойындады.

Сатып алушылармен жасалған шарттарға қатысты танылған түсім

Ағымдағы есепті кезеңде Компания есепті кезеңнің басындағы сатып алушылармен шарттар бойынша міндеттемелерге қатысты 25.333.724 мың теңге түсімді таныды (2023 жыл: 20.931.656 мың теңге).

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**23. ТӨЛЕМГЕ ӨЗГЕ ДЕ САЛЫҚТАР**

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша төлемге өзге де салықтар келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсанға	2023 жылғы 31 желтоқсанға
Жеке табыс салығы	770.973	612.898
Өлеуметтік салық	626.297	486.648
Төленуге жататын ҚҚС	7.935	6.530
Мүлікке салынатын салық	3.537	591
Өзге де салықтар	24.886	23.307
Жиыны	1.433.628	1.129.974

24. РЕЗЕРВТЕР

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы аяқталған он екі ай кезеңдегі резервтердің қозғалысы келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға	45.648.971	40.664.979
Актив арқылы есептеу	243.877	36.142
Бағалауды өзге жиынтық кіріс арқылы қайта қарау	(8.939.643)	1.943.919
Пайдалар мен залалдар арқылы бағалауды қайта қарау (29-ескертпе)	(3.067.495)	(631.171)
Пайда және залал арқылы кері қайтару (29-ескертпе)	(582.223)	(355.950)
Дисконт амортизациясы (32-ескертпе)	4.101.787	3.991.052
31 желтоқсанға	37.405.274	45.648.971

25. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсанға	2023 жылғы 31 желтоқсанға
Өзге де қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер		
Демалысақы төлеу бойынша және өзге сыйақылар бойынша резервтер	10.494.711	10.625.084
Қызметкерлердің еңбекақысы	4.774.664	4.489.387
Үшінші тараптар алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша міндеттемелер	445.760	376.867
Өзге де есептеулер	338.688	225.409
	16.053.823	15.716.747
Өзге де қысқа мерзімді қаржылық емес міндеттемелер		
Байланысты тараптардың алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша міндеттемелер (34-ескертпе)	9.063.805	7.401.666
Үшінші тараптар алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша міндеттемелер	4.724.897	5.505.172
Зейнетақы қоры алдындағы және әлеметтік сақтандыру бойынша берешек	1.278.451	1.138.251
Өзге де қысқа мерзімді резервтер	16	16
	15.067.169	14.045.105
Жиыны	31.120.992	29.761.852

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**26. ТҮСІМ**

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін түсім келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жыл	2023 жыл
Шикі мұнайды тасымалдау	225.295.318	210.709.921
Құбырларды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі қызметтер	31.906.626	27.477.354
Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлем	279.539	1.782.665
Мұнайды көлік экспедициялау қызметтері	956.201	852.449
Мұнайды сақтау бойынша қызметтер	187.349	136.985
Өзге де	35.538	28.861
Сатып алушылармен келісім шарттар бойынша түсім жиыны	258.660.571	240.988.235
Географиялық аймақтар*		
Қазақстан	225.968.710	210.651.556
Ресей	29.781.423	28.362.398
Өзбекстан	2.910.438	1.974.281
Сатып алушылармен келісім шарттар бойынша түсім жиыны	258.660.571	240.988.235
Табысты тану мерзімі		
Белгілі бір уақытта	226.753.945	213.510.881
Уақыт кезеңі ішінде	31.906.626	27.477.354
Сатып алушылармен келісім шарттар бойынша түсім жиыны	258.660.571	240.988.235

* Жоғарыдағы кестелердегі түсімдер туралы ақпарат сатып алушылардың орналасқан жеріне сәйкес келтірілген

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде ең ірі бес жүк жіберушілерден түскен түсім, 51.898.355 мың теңгені, 35.544.978 мың теңгені, 19.796.109 мың теңгені, 16.775.996 мың теңгені және 13.789.845 мың теңгені құрады (2023 жылға: тиісінше, 57.442.513 мың теңге, 32.323.325 мың теңге, 14.381.836 мың теңге, 11.380.991 мың теңге және 9.001.453 мың теңге).

27. ӨТКІЗІМНІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін өткізімнің өзіндік құны келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жыл	2023 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	98.946.123	88.533.758
Тозу және амортизация	53.396.049	60.154.273
Күзет қызметтері	12.694.162	12.204.378
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	11.375.716	9.076.085
Табыс салығынан басқа салықтар	10.416.584	10.444.731
Отын және материалдар	8.939.084	7.081.174
Электрэнергия	8.200.205	6.636.645
Тамақтану және мекендеу	3.108.809	2.533.683
Газ шығындары	1.779.821	1.483.632
Қоршаған ортаны қорғау	1.139.754	918.032
Іссапар шығыстары	963.588	905.943
Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы	957.472	833.821
Сақтандыру	922.729	831.431
Аутстаффинг қызметтері	774.778	686.021
Өндірістік жұмыстар мен қызметтер	755.592	638.849
Еңбек қызметінің аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақы беруге арналған шығындар (19-ескертпе)	692.221	664.055
Өндірістік активтерді диагностикалау	572.050	518.213
Байланыс қызметтері	341.261	339.799
Әлеуметтік сала бойынша шығыстар	272.703	356.448
Төмен құнды активтерді жалдау (21-ескертпе)	43.136	104.837
Әуеден күзету қызметтері	21.891	140.319
Өзге де	832.714	944.063
Жиыны	217.146.442	206.030.190

Есепті кезеңде қызметкерлерге жұмсалатын шығындардың өсуі Компанияның өндірістік қызметкерлерінің жалақысын индекстеумен байланысты.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**28. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР**

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін жалпы және әкімшілік шығыстар келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жыл	2023 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	8.259.619	8.071.229
Тозу және амортизация	972.672	1.185.386
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	449.128	490.832
Кеңсеге қызмет көрсету	352.579	353.063
Аутстаффинг қызметтері	275.607	258.826
Аудит, кеңес беру және кәсіби қызметтер	179.099	155.914
Өтеуге тиісті ҚҚС-ті есептен шығару бойынша шығыстар	175.417	228.373
Іссапар шығыстары	171.708	148.511
Табыс салығынан басқа салықтар	164.235	253.770
Әлеуметтік сала бойынша шығыстар	158.980	284.117
Ақпараттық қамту	149.052	136.719
Байланыс қызметтері	83.869	79.464
Еңбек қызметінің аяқталғанға байланысты қызметкерлерге сыйақы беруге арналған шығындар (19-ескертілме)	41.511	38.882
Банк қызметтері	38.961	40.888
Күтілетін несиелік шығындар бойынша резервті (қалпына келтіру)/есептеу, нетто (12-ескертілме)	(149.924)	53.209
Өзге де	794.344	552.982
Жиыны	12.116.857	12.332.165

29. ӨЗГЕ ДЕ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ КІРІСТЕР

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін өзге де операциялық кірістер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жыл	2023 жыл
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелердің бағалауын қайта қарау және олардың кері қайтарудан кіріс, нетто (24-ескертілме)	3.649.718	987.121
Айыппұлдар мен өсімақылардан болған кіріс	1.055.632	521.011
Пайдалану құқығы түріндегі активтердің шығуынан кіріс	89.667	–
Қорларды кіріске алудан түскен кіріс	53.654	2.769
Сақтандыру төлемдері	37.133	17.261
Актуралық пайда (19-ескертілме)	7.588	–
Өзге де кірістер	21.945	13.865
Жиыны	4.915.337	1.542.027

30. ӨЗГЕ ДЕ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ШЫҒЫСТАР

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін өзге де операциялық шығыстар келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жыл	2023 жыл
Аварияларды жою кезіндегі шығыстар	332.803	4.607
Жұмыс істемейтін өндірістік объектілерді жоюдан болған залалдар	196.823	183.739
Негізгі құралдардың шығарылуынан болған залал, нетто	71.668	70.388
Қорлардың құнын өткізудің таза құнына дейін есептен шығару	6	661.271
Актуралық шығындар (19-ескертілме)	–	96.799
Өзге де шығындар	486	5.294
Жиыны	601.786	1.022.098

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**31. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР**

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін кезеңдерде қаржылық кірістер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жыл	2023 жыл
Банк салымдарынан, ағымдағы шоттардан және кері репо мәмілеріден пайыздық кіріс	7.032.373	7.762.796
Ұлттық Банкінің Ноталар бойынша кіріс (34-ескертпе)	2.110.125	1.246.532
Самұрық-Қазына облигациялар бойынша кіріс (34-ескертпе)	19.792	–
Облигациялардың әділ құнын қайта қараудан болған кіріс (16-ескертпе)	756.795	–
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек бойынша дисконттың амортизациясы	156.744	171.811
Өзге де қаржылық кірістер	132.665	783
Жиыны	10.208.494	9.181.922

32. ҚАРЖЫЛАНДЫРУ ШЫҒЫНДАРЫ

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін қаржылық қаржыландыру шығындары келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жыл	2023 жыл
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелердің дисконт амортизациясы (24-ескертпе)	4.101.787	3.991.052
Қызметкерлерге сыйақы: таза пайыздық шығыстар (19-ескертпе)	2.024.172	1.938.827
Жалдау міндеттемелері бойынша дисконт амортизациясы (21-ескертпе)	1.292.459	1.012.608
Облигациялардың әділ құнын қайта қараудан болған шығыс (16-ескертпе)	–	58.893
Өзге де қаржылық шығындар	3.718	6.657
Жиыны	7.422.136	7.008.037

33. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін табыс салығы келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жыл	2023 жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	13.759.001	13.893.877
Мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша үнемділік	(4.778.319)	(6.903.757)
Өткен жылдардағы түзетулер	(66.376)	306.483
Табыс салығы	8.914.306	7.296.603

2024 және 2023 жылдарға табыс салығы мөлшерлемесіне көбейтілген бухгалтерлік пайда мен табыс салығы бойынша шығыстар арасындағы салыстырмалы тексеру:

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жыл	2023 жыл
Салық салуға дейінгі пайда	48.695.490	25.338.503
Салықтың ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Бухгалтерлік пайдадан түскен табыс салығы бойынша шығыстар	9.739.098	5.067.701
Өткен жылдардағы түзетулер	(66.376)	306.483
Еншілес ұйымға салынған инвестициялардың құнсыздануы	–	156.568
Бақыланатын шетелдік компаниялардың пайдасы	885.615	960.360
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер бойынша шегерілмейтін залалдар	474.472	472.445
ҚР Ұлттық Банкінің Ноталарынан түскен кіріс	(422.025)	(249.306)
Артық технологиялық мұнайдан түскен кіріс	493.644	842.396
Негізгі құралдардың шығуынан шегерілмейтін (кірістер)/шығыстар	(12.176)	68.135
Алынған дивидендтер	(2.344.221)	(948.190)
Негізгі құралдарға қатысты салық салынатын уақытша айырмашылықтардың бағалауын қайта қарау	(128.441)	(4.324)
Өзге де шегерілмейтін шығыстар	294.718	624.335
Жиынтық кіріс туралы жеке есепте көрсетілген табыс салығы бойынша шығыстар	8.914.306	7.296.603

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

33. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

2020 жылғы 1 қаңтардан бастап Қазақстан Республикасы Салық кодексінің бақыланатын шетелдік компанияларға (бұдан әрі – «БШК») салық салу бөлігінде өзгерістер күшіне енді.

Көрсетілген Салық кодексіне сәйкес бір мезгілде мынадай шарттарға сәйкес келетін тұлға БШК деп танылады:

- 1) Тұлға бейрезидент – заңды тұлға болып табылады;
- 2) Қазақстан Республикасының резиденті болып табылатын заңды немесе жеке тұлғаға тікелей немесе жанама түрде немесе сындарлы түрде қатысу үлесінің (дауыс беретін акциялардың) 25 және одан да көп пайызы тиесілі;
- 3) Бейрезидент – заңды тұлғаның пайдасына салықтың тиімді мөлшерлемесі – 10 пайыздан кем.

БШК жеке қаржылық есептілігінің деректеріне сәйкес пайдасы Қазақстан Республикасының резидент-компаниясының салық салынатын кірісі болып табылады.

Компания басшылығы талдау жүргізіп, БШК анықтамасына келесі компаниялары жататынын анықтады: БМТ, РТЛ және БТК. Осыған байланысты, Компания Топтың бас компаниясы ретінде БТК, БМТ және РТЛ пайдасын өзінің 2023 және 2024 жылдарға арналған салық салынатын кірісіне қосты.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**33. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Қаржылық жағдай туралы тиісті есептердің жасалу күніне жеке қаржылық есептілікте көрсетілген активтерді және міндеттемелер мен сомаларды есептеу үшін салық негіздеме аралығындағы уақытша айырмаларға қолданылатын заңмен белгіленген салық мөлшерлемесін қолдану арқылы есептелген кейінге қалдырылған салық сальдосы 2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсанға келесіні қамтиды:

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залал есебіне жатқызу	Капиталдың өзге де резервтеріне жатқызу	Өзге де	2023 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залал есебіне жатқызу	Капиталдың өзге де резервтеріне жатқызу	Өзге де	2023 жылғы 1 қаңтар
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер									
Қызметкерлерге сыйақылар және қызметкерлерге қатысты есептелген басқа да міндеттемелер	2.665.576	11.441	1.086	–	2.653.049	326.909	(40.473)	–	2.366.613
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резерв және өзге де резервтер	7.481.059	90.413	(1.787.929)	48.777	9.129.798	608.014	388.784	–	8.133.000
Күтілетін несиелік шығындар бойынша резерв	115.593	(29.731)	–	–	145.324	(31.755)	–	–	177.079
Жеткізушілерге берілген алғытөлемдер бойынша құнсыздану резерві	10.780	–	–	–	10.780	–	–	–	10.780
Ескірген және өтімсіз қорлар бойынша резерв	5.751	3.572	–	–	2.179	939	–	–	1.240
Сатып алушылармен шарттар бойынша міндеттемелер, байланысты тараптар	164.951	164.951	–	–	–	–	–	–	–
Төленетін салық	130.921	(20.054)	–	–	150.975	(15.742)	–	–	166.717
Жалдау бойынша міндеттемелер	1.340.883	(349.756)	–	232.288	1.458.351	(392.473)	–	1.665.148	185.676
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек бойынша дисконт	85.597	(31.349)	–	–	116.946	(34.362)	–	–	151.308
Облигацияларға инвестицияларды қайта бағалау	–	(11.779)	–	–	11.779	11.779	–	–	–
Минус: кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелермен қарсы есепке алған кейінге қалдырылған салықтық активтер	(12.001.111)	–	–	1.678.070	(13.679.181)	–	–	(2.486.768)	(11.192.413)
Кейінге қалдырылған салықтық активтер	–	(172.292)	(1.786.843)	1.959.135	–	473.309	348.311	(821.620)	–
Кейінге қалдырылған салықтық бойынша міндеттемелер									
Пайдалану құқығы түріндегі активтер	(1.144.991)	431.851	–	(232.288)	(1.344.554)	501.718	–	(1.665.148)	(181.124)
Негізгі құралдар	(108.237.794)	4.518.760	(1.207.069)	(48.777)	(111.500.708)	5.928.730	636.990	–	(118.066.428)
Плюс: кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелермен қарсы есепке алған кейінге қалдырылған салықтық активтер	12.001.111	–	–	(1.678.070)	13.679.181	–	–	2.486.768	11.192.413
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	(97.381.674)	4.950.611	(1.207.069)	(1.959.135)	(99.166.081)	6.430.448	636.990	821.620	(107.055.139)
Кейінге қалдырылған салықтық таза міндеттемелер	(97.381.674)	4.778.319	(2.993.912)	–	(99.166.081)	6.903.757	985.301	–	(107.055.139)

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**33. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Негізгі құралдар бойынша кейінге қалдырылған салықтар салық және бухгалтерлік есепке алудағы негізгі құралдардың амортизацияның түрлі мөлшерлемелері мен негізгі құралдардың құнсыздануынан болған салық және бухгалтерлік базалардың арасындағы айырманы құрайды.

Кейінге қалдырылған салықтың активі, болашақта салық салынған кірістің пайда болу ықтималдығына, біршама активтің пайдаланылуына байланысты көрсетілген дәрежеде танылады. Мерзімі кейінге қалдырылған салықтың активтері солармен байланысты салық жеңілдіктердің жүзеге асырылу ықтималдығы болмайтын дәрежеде азайтылады.

34. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР

Егер тараптың бір жағы екінші жақты бақылай алса немесе қаржылық не операциялық шешім қабылдаған кезде екінші жаққа едәуір әсер етсе, «Байланысты тараптар туралы ақпараттар ашуға» ҚЕХС (IAS) 24 сәйкес тараптар байланысты деп саналады. Әр байланысты тараппен болуы мүмкін қатынасты бағалаған кезде тек заңдығына ғана емес, қарым-қатынастың мәніне де назар аударылады.

Байланысты тараптармен жасалған мәмілелер тараптар арасында келісілген, байланысты және кейбір реттелетін қызметтерді есепке алмағанда үшінші тарапқа қолданылатын тарифтермен берілетін, нарық мөлшерлемесі бойынша жүзеге асырылмаған жағдайларда жүзеге асырылған.

Келесі кестелерде 2024 және 2023 жылдары байланысты тараптармен жасалған мәмілелердің жалпы сомасы мен 2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсанына тиісті сальдо көрсетілген.

Байланысты тараптардан сауда және өзге де дебиторлық берешек келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда және өзге де дебиторлық берешегі			
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		2.009.454	1.811.110
Самұрық-Қазына жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		1.090.428	787.960
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		165.353	143.656
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешектің жиыны	12	3.265.235	2.742.726
Минус: күтілетін несиелік шығындар бойынша резерв		(1.454)	(6.005)
Жиыны		3.263.781	2.736.721

Байланысты тараптардан ақша қаражаттары және олардың баламалары және өзге де қаржылық қысқа мерзімді активтер келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
«Қазпочта» АҚ мерзімді салымдары		21.200.438	5.910.905
Ұлттық Банкінің Ноталары	16	20.170.104	20.040.556
Самұрық-Қазынаның облигациялары	16	10.018.063	—
Жиыны		51.388.605	20.040.556

Ұлттық Банкінің Ноталары

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Ұлттық Банктің Ноталары орташа табыстылығы 14,8% және өтеу мерзімі 28 күн болатын қаржы құралдарымен ұсынылған (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: орташа табыстылығы 14,9% және өтеу мерзімі 14 күн).

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**34. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)***«Қазпочта» АҚ мерзімді салымдары*

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша үш айға дейінгі мерзімді салымдар тиісінше жылдық 15% және жылдық 2,5%-тен 4%-ға дейін пайыздық мөлшерлеменен теңгемен және АҚШ долларымен орналастырылды (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 2,5% пайыздық мөлшерлеменен АҚШ долларымен орналастырылды).

Самұрық-Қазынаның облигациялары

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Самұрық-Қазына облигациялары 1% мөлшерінде тіркелген маржаны шегергендегі купондық кезең ішінде Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің базалық ставкаларының орташа мәні мөлшерінде өзгермелі пайыздық мөлшерлемесі бар купондық облигациялармен ұсынылған. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Самұрық-Қазына облигацияларының сыйақының купондық мөлшерлемесі және тиімді пайыздық мөлшерлемесі 14,25%-ға тең, өтеу мерзімі - 90 күнге.

Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертпе</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер			
Самұрық-Қазына жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға берілген алғытөлемдер		1.017	1.024
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер жиыны	13	1.017	1.024

Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешек келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертпе</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		1.262.527	1.072.295
Самұрық-Қазына жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		334.740	223.734
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		–	5.214
Байланысты тараптар алдында тауарлар мен қызметтер үшін сауда кредиторлық берешектің жиыны	20	1.597.267	1.301.243

Байланысты тараптардан алдындағы сатып алушылармен шарттар бойынша міндеттемелер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертп</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар сатып алушылармен шарттар бойынша міндеттемелер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		15.567.768	17.988.087
Самұрық-Қазына жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		179.834	208.230
Байланысты тараптардан алынған болашақ кезеңдегі кіріс		824.757	–
Байланысты сатып алушылармен шарттар бойынша міндеттемелер жиыны	22	16.572.359	18.196.317

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**34. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)**

Байланысты тараптар алдында өзге де ағымдағы міндеттемелер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Ескертпе	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында мұнай көлік экспедициясы қызметтері үшін берешек			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында мұнай көлік экспедициясы қызметтері үшін берешек		9.063.805	7.401.666
Байланысты тараптар алдында мұнай көлік экспедициясы қызметтері үшін берешектің жиыны	25	9.063.805	7.401.666
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар бойынша берешек			
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар бойынша берешек		22.679	67.453
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар бойынша берешек жиыны		22.679	67.453
Байланысты тараптар алдында өзге де міндеттемелердің жиыны		9.086.484	7.469.119

Компанияның байланыс тараптармен 31 желтоқсанда аяқталатын жыл бойы жасалған мәмілелері келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2024 жыл	2023 жыл
Байланыс тараптарға сату		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген негізгі қызметінен түскен түсім	137.609.947	126.550.500
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға көрсетілген негізгі қызметінен түскен түсім	16.575.720	15.944.023
Самұрық-Қазына жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген негізгі қызметінен түскен түсім	13.063.220	10.109.171
Еншілес ұйымға көрсетілген негізгі қызметінен түскен түсім	1.169.163	914.542
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген өзге де қызметінен болған кіріс	20.131	15.192
Самұрық-Қазына жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген өзге де қызметінен болған кіріс	1.190	97.606
Еншілес ұйымға көрсетілген өзге де қызметінен болған кіріс	–	47.494
Жиыны	168.439.371	153.678.528

ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың негізгі қызметінен болған түсім мұнай тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтермен байланысты.

Байланысты тараптардан сатып алынған қызметтер мен активтер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2024 жыл	2023 жыл
Байланысты тараптардан сатып алу		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	10.817.831	10.270.696
Самұрық-Қазына жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	1.970.381	1.943.068
Еншілес ұйымнан қызметтерді сатып алу	166.066	80.428
Самұрық-Қазына және ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан қорларды сатып алу	516	605
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан негізгі құралдар өзге де түсімі (қызметтерді ақшасыз өтеу)	824.757	–
Жиыны	13.779.551	12.294.797

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**34. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)**

Байланысты тараптардан өзге де операциялық емес кірістер және шығыстар келесі түрде көрсетілген:

		31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
Мың теңгемен	Ескертпе	2024 жыл	2023 жыл
Байланысты тараптардан өзге де операциялық емес кірістер және шығыстар			
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарынан алынған дивидендтер	9	9.564.571	3.960.351
Еншілес ұйымнан түскен дивидендтер	8	2.156.535	780.600
Мемлекет бақылауындағы тараптардан қаржылық кірістер	31	2.110.125	1.246.532
Самұрық-Қазына жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қаржылық кірістер		1.144.819	–
Самұрық-Қазынамен операциялар бойынша қаржылық кірістер	31	19.792	–
Самұрық-Қазына жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан бағамдық айырмадан болған кірістер		1.201.025	–
Жиыны		16.196.867	5.987.483

Байланысты тараптарға ақша ағыны келесі түрде көрсетілген:

		31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
Мың теңгемен	Ескертпе	2024 жыл	2023 жыл
Байланысты тараптарға ақша ағыны			
Ұлттық Банкінің Ноталарын өтеуден түсетін түсімдер		203.752.623	97.517.479
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарынан түскен дивидендтер	9	9.564.571	3.960.351
Еншілес ұйымнан түскен дивидендтер	8	2.193.165	794.790
Ұлттық Банкінің Ноталарынан алынған сыйақылар		1.980.693	1.205.693
Ұлттық Банкінің Ноталарын сатып алу		(203.752.623)	(117.517.479)
Самұрық-Қазынаның облигацияларын сатып алу		(10.000.000)	–
ҚМГ дивидендтерін төлеу	18	(22.501.182)	(13.500.710)
Еншілес ұйымның жарғылық капиталына салым	8	–	(1.900.000)
Жиыны		(18.762.753)	(29.439.876)

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін негізгі басқарушы қызметкерлерге есептелген сыйақының жалпы сомасы 707.275 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: 605.563 мың теңге). Басты қызметкерлерге төлемдер негізінен келісімшарттар және Компанияның ішкі ережелерімен белгіленген еңбекақы және сыйақылар бойынша шығыстардан тұрады.

35. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**Қызмет жүргізу шарттары**

Нарықтық экономиканың талаптарына сәйкес болатын, Қазақстан экономикалық реформалар және өзінің құқықтық, салық және әкімшілік инфрақұрылысын дамытуды жалғастыруда. Қазақстан экономикасының тұрақтылығы осы реформалардың жүзеге асырылуынан және экономикалық, қаржылық және ақша-кредит саясаты саласындағы Үкімет қабылдаған шаралардың тиімділігіне тәуелді.

Шикі мұнай бағасының құбылмалығы және қазақстандық теңгенің құнсыздануы Қазақстан экономикасына айтарлықтай теріс әсер етуі жалғастырылды. Басқа да факторлармен бірге осы факторлардың жиынтығы капиталдың қол жетімділігінің төмендеуіне, капитал құнының артуына, инфляцияның өсуіне және экономикалық өсуіне қатысты белгісіздікке әкелді. Компания басшылығы қазіргі жағдайда Компанияның экономикалық тұрақтылығын қамтамасыз ету үшін тиісті шаралар қабылдайтынын айтты.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

35. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)**Украина территориясындағы соғыс**

2022 жылы басталған Украина аумағындағы соғыс қаржылық есептілікке әсер ететін ХҚЕС есебінің бірқатар ерекшеліктерінің пайда болуына әкелді. Көптеген елдер қазірдің өзінде жекелеген ресейлік заңды тұлғалар мен Ресей азаматтарына жаңа санкцияларды енгізді және енгізуді жалғастыруда. Қалыптасқан жағдай, сондай-ақ тауар бағасының, валюта бағамының ықтимал ауытқуы, импорт пен экспорттың шектеулері, жергілікті материалдар мен қызметтердің қол жетімділігі және жергілікті ресурстарға қол жетімділік Ресей Федерациясының немесе Украинаның аумағында айтарлықтай қызмет көлемін жүзеге асыратын немесе аталған елдермен айтарлықтай байланысы бар компанияларға тікелей әсер етеді. Соғыстың өзі және оның тікелей немесе жанама салдары соғысқа қатысушы елдерге тікелей қатысы бар компанияларға ғана әсер етпеуі мүмкін, мысалы, тауар бағалары мен валюта бағамдарының ауытқуы, сондай-ақ ұзаққа созылған экономикалық құлдырау нәтижесінде.

Соғысты жалғастырудың және жаңа санкциялар енгізудің жалпы әсері белгісіз болып қалады. Ағымдағы экономикалық жағдайдың ұзақ мерзімді салдарын болжау қиын, ал басшылықтың ағымдағы күтулері мен бағалаулары нақты нәтижелерден өзгеше болуы мүмкін.

Қайталама санкцияларды қолдану тәуекелінің мониторингі

2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған кезеңде және көрсетілген есепті күндегі жағдай бойынша Компания Еуропалық одақ, Америка Құрама Штаттары және басқа елдер Ресей Федерациясына (Ресей Федерациясына), сондай-ақ Ресей Федерациясының кейбір азаматтары мен компанияларына қатысты Украина аумағында 2022 жылдың ақпанында басталған әскери әрекеттерге байланысты енгізген қолданыстағы санкциялармен белгіленген талаптар мен шектеулерді сақтады. Компания басшылығы Компанияға қайталама санкциялар қолдану қаупі төмен деп санайды.

Салық салу

Қазақстандық салық салу заңнамасы және нормативтік-құқықтық актілері әрдайым өзгерістер мен әр түрлі түсіндірмелердің мән-мағынасы болады. Жергілікті, облыстық және ұлттық салық органдарының әр түрлі пікірлері болатын жағдайлары сирек емес, соның ішінде кірістердің, шығыстардың және қаржылық есептіліктің басқа да баптары ҚЕХС-ке сәйкес есепке алу туралы пікірлері бар. Қазақстанда қолданыстағы заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылыққа қолданылатын айыппұл мен өсімпұл жүйесі өте қатаң.

Санкциялар, әдетте, қосымша есептелген салық сомасының 80% мөлшеріндегі айыппұлды және әрбір өткізіп алған күн үшін Қазақстан Республикасының Ұлттық банкімен белгіленген ресми қайта қаржыландыру ставкасының 1,25 еселенген мөлшерінде есептелген өсімақыны құрайды. Нәтижесінде, айыппұл мен өсімпұл сомалары кез келген есептелген салықтың туындысы болуы мүмкін. Салық салу кезеңдері тексерудің алдындағы жылдың күнтізбелік бес жыл мөлшерінде салық органдары тексеру үшін қол жетімді болады. Белгілі жағдайларда тексерулер бұдан ұзақ мерзімді қамтуы мүмкін.

Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздік нәтижесінде салық, айыппұлдық ықпалшара мен өсімпұл сомасы, егер ондайлар болса, қазіргі уақытқа дейін шығысқа жатқызатын және 2024 жылдың 31 желтоқсанына есептелген соманы асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2024 жылдың 31 желтоқсанына қолданыстағы заңнаманың түсінігі орынды деп есептейді және салық бойынша тек осы жеке қаржылық есептілікте көрсетілгендерді алмағанда Компанияның ұстанымы расталады деген ықтимал бар.

Халықаралық салық реформасы-Pillar II типтік ережелері

Компания Самұрық-Қазынаның жанама еншілес ұйымы болып табылады. Самұрық-Қазынаның әртүрлі юрисдикцияларда жұмыс істейтін еншілес ұйымдары бар, оларда Pillar II үлгілік ережелері қабылданған немесе айтарлықтай дәрежеде қабылданған. Алайда, Компания және оның еншілес ұйымдары Pillar II үлгілік ережелері әлі енгізілмеген (Қазақстан, Грузия, БАӘ) юрисдикцияларда жұмыс істейтіндіктен, бұл үлгілік ережелер компанияда және оның еншілес ұйымдарында қолдануға жатпайды.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

35. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)**Салық салу (жалғасы)***Трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау*

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау кең масштабта таралған және халықаралық бизнеске тура немесе жанама қатысты көптеген операцияларына қолданылады, бұл ретте операция қатысушылары байланысты тараптар болатындығына немесе болмайтындығына назар аудармайды. Трансфертті баға белгілеу бойынша заңнама операцияларға қолданылатын салықтар, «ұзартылған қол» принципі бойынша белгіленген нарық бағаларының негізінде есептелгенін талап етеді.

Трансферттік баға белгілеу туралы заң толық емес және заңның кейбір ережелеріне байланысты прецедентті жағдайлары бар. Оның үстіне, заңда толық нұсқауы жоқ. Нәтижесінде, операцияның әралуан түріне қолданылатын трансфертті баға белгілеу бойынша бақылауды іске асыру реттелмеген.

Қазақстанның трансфертті баға белгілеу туралы заңнамасына байланысты белгісіздіктің болуы салық органдарының Компанияның ұстанымынан бөлек ұстанымды қабылдауына әкелу қауіптілігі бар, ол өз кезегінде 2024 жылғы 31 желтоқсанға қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдар тудыруы мүмкін. Басшылық 2024 жылдың 31 желтоқсанда қолданыстағы заңнамаға түсінік беру дұрыс деп санайды және салық бойынша Компания ұстанымы құпталады деген ықтимал бар.

Қоршаған ортаны қорғау бойынша міндеттемелер

Қазақстанда қоршаған ортаны қорғау бойынша заңнама даму үрдісі үстінде, сондықтан үнемі өзгерістерге шалдығады. Заңнаманың өзгеруі нәтижесінде пайда болған ықтимал міндеттемелер шынайы бағалана алмайды. Ағымдағы заңнамаға сәйкес, басшылық Компанияның осы жеке қаржылық есептілікте көрсетілгендерді қоспағанда, қаржылық жағдайына және оның қызметінің нәтижесіне едәуір теріс әсер ететін мүмкін әлде ықтимал міндеттемелер болмайды деп есептейді (4.6, 24-ескертіпелер).

Сақтандыру мәселелері

Қазақстан Республикасында сақтандыру саласы даму сатысында, сондықтан әлемнің басқа өңірлерінде таралған сақтандырудың көптеген нысандары бізде әлі қол жетімді емес.

Компания, үшінші тұлға алдында Компанияның немесе оның қызметіне жататын объектілерде болған апаттан мүлікке немесе қоршаған ортаға залал келтірілгені үшін жауапкершілік артатын мүлікті сақтандырады.

Шарттық міндеттемелер

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның негізгі құралдар мен құрылыс қызметтерін 67.613.202 мың теңгеге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 44.094.253 мың теңге) сатып алуға шарттық міндеттемелері болған. Бұл шарттық міндеттемелер инвестициялық бағдарламаның бөлігі болып табылады.

Компанияның инвестициялық бағдарламасы бойынша міндеттемелер

2020 жылғы қарашада Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігі мен ТМРК-нің бірлескен бұйрығымен 2021-2025 жылдарға арналған инвестициялық бағдарлама бекітілді, оған сәйкес Компанияда 2021 жылдан бастап 2025 жылға дейін жалпы сомасы 214,2 миллиард теңгеге инвестициялық бағдарламаны орындау міндеттемесі бар. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялық бағдарламасын орындау қалдығы 58,5 миллиард теңге құрайды.

Компанияның тарифтерін шағымдану

2021 жылғы 26 қарашадағы ТМРК бұйрығымен 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап 2022 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі кезеңде Компанияның ішкі нарыққа мұнай айдау жөніндегі қызметіне 1.000 километрге тонна үшін ҚҚС-сыз 3.728, 82 теңге мөлшерінде уақытша өтемдік тариф (бұдан әрі – УӨТ) бекітілді. Компанияның шағымдану нәтижелері бойынша 2022 жылғы 6 сәуірдегі бірінші сатыдағы соттың ТМРК бұйрығы заңсыз деп тану және күшін жою туралы шешім шығарды. ТМРК шағымын қарау нәтижелері бойынша 2022 жылғы 24 қарашада екінші сот ТМРК шағымын қанағаттандырусыз қалдыру туралы шешім шығарды. Компания 2022 жылдың 1 қаңтарынан 31 тамызына дейін УӨТ қолданды және 2022 жылдың 19 тамызындағы ТМРК бұйрығына сәйкес 2022 жылдың 1 қыркүйегінен бастап УӨТ қолдануды тоқтатты.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**35. БЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Компанияның тарифтерін шағымдану (жалғасы)**

ТМРК шағымын қарау нәтижелері бойынша 2023 жылғы 24 қазанда Жоғарғы Сот бірінші және екінші сатыдағы соттардың шешімдерінің күшін жою туралы қаулы шығарды. 2022 жылғы 1 қыркүйектен 31 желтоқсанға дейінгі кезеңде УӨТ қолдануды тоқтату салдарынан түсім бойынша айырма Компанияның 2024 жылғы 1 қыркүйектен бастап қолданылатын ішкі нарыққа мұнай айдау жөніндегі қызметіне бекітілген тарифке енгізілді (*1-ескерту*).

36. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ

Компанияның негізгі қаржылық міндеттемелері құрамына сауда және өзге де кредиторлық берешектер кіреді. Көрсетілген қаржы құралдары ең бастысы Компанияның шаруашылық қызметіне қаржыландыруды тарту үшін қолданылады. Компанияның тікелей шаруашылық қызметінің нәтижесінде пайда болатын сауда дебиторлық берешегі, ақша мен ақша баламалары бар. Компания несиелік тәуекелден, валюталық тәуекелден және өтімділік тәуекелден тұратын нарық тәуекеліне бейім.

Компания басшылары шолу жасайды және осы тәуекелдерді басқару үшін қабылданатын келесі шараларды бекітеді.

Несиелік тәуекел

Компанияның мәмілелерді тек белгілі және несиені өтеуге қабілетті тараптармен жасайды. Компанияның саясатына сәйкес, коммерциялық несие шартына қарай сауда операцияларын жасауды қалайтын барлық клиент, несиелік тексеру рәсімінен өтуге жатады. Сондай-ақ, Компанияға берешекті қайтармау тәуекелін төмендетуде сенімділікті қамтамасыз ету үшін осындай сатып алушының дебиторлық берешегі үздіксіз мониторингке алынады. Тәуекелдің ең жоғары мөлшері дебиторлық берешектің теңгерімдік құны болады. Компанияда несиелік тәуекелдің маңызды шоғырлануы жоқ.

Компания ақша қаражаттарын, салымдарды қазақстандық банктерде орналастырады (*16, 17-ескертулер*). Компанияның басшылығы төтенше несиелік тәуекелдерді алып тастау мақсатында осы банктердің кредиттік рейтингін мерзімді түрде қарайды. КЕХС (IFRS) 9-ға сәйкес Компания кредиттік мекемелердегі қаражаттарға несиелік залалдар резервін таниды.

Келесі кестеде «Moody's», «Fitch Ratings» және «Standard & Poor's» агенттіктерінің несие рейтингін қолдана отыра есепті күнге ақша қаражаттардың және өзге де қаржы активтердің, сондай-ақ ұзақ мерзімді банктік депозиттер, Ұлттық банкінің Ноталары және «Самұрық-Қазына» облигациялары сияқты сомалар көрсетілген:

Мың теңгемен	Орналас-қан жері	Рейтинг		2024 жылғы 31 желтоқсанға	2023 жылғы 31 желтоқсанға
		2024 жылғы 31 желтоқсанға	2023 жылғы 31 желтоқсанға		
Эмитент/Бантер					
«Қазпошта» АҚ	Қазақстан	BBB-/Тұрақты	BBB-/Тұрақты	21.200.438	5.910.905
Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі	Қазақстан	Baa1/Тұрақты	Baa2/Жағымды	20.170.104	20.040.556
«ForteBank» АҚ	Қазақстан	BB/Тұрақты	BB/Тұрақты	12.385.428	9.986.957
Самрук-Қазына	Қазақстан	BBB/Тұрақты	–	10.018.063	–
«Еуразиялық банк» АҚ	Қазақстан	Ba2/Тұрақты	Ba3/Жағымды	9.971.777	8.880.420
«Қазақстанның Халық Банкі» АҚ	Қазақстан	BBB-/Тұрақты	BBB-/Тұрақты	8.034.709	7.829.093
«Altyn Bank» АҚ (ЕБ China Citic Bank Corporation Ltd)	Қазақстан	BBB/Тұрақты	BBB/Тұрақты	6.401.793	33
«ОТП Банк» АҚ	Ресей	–	–	6.947	–
«АТБ» АҚ	Ресей	–	–	9	2.747
«Қазақстанның орнықтылық қоры» АҚ, ҚР Қаржы министрлігі	Қазақстан	BBB/Тұрақты	BBB	–	20.040.758
«Москоммерцбанк» КБ	Ресей	–	–	–	5.247
Жиыны				88.189.268	72.696.716

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**36. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Өтімділік тәуекел**

Ағымдағы өтімділікті жоспарлау құралын қолдана отыра, Компания ақша қаражаттарының тапшылық тәуекелдігіне бақылау жасайды. Осы құралдың көмегі арқылы қаржылық инвестициямен және қаржы активтерімен байланысты төлем мерзімі (мысалы, дебиторлық берешек, басқа да қаржы активтері), сондай-ақ операциялық қызметтен болатын болжамды ақша ағымдары талданады.

Келесі кестеде 2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның қаржылық міндеттемелері бойынша осы міндеттемелерді өтеу мерзіміне қарай шарттық дисконтталмаған төлемдер туралы ақпарат берілген.

<i>Мың теңгемен</i>	Сұраныс бойынша және 1 айдан аз	1 жылдан кем	1 жылдан 2 жылға дейін	2 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан артық	Жиыны
2024 жылғы 31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	25.180.647	–	–	–	–	25.180.647
Жалдау бойынша міндеттемелер	–	2.821.504	2.781.507	4.248.805	3.831.870	13.683.686
Финансовая гарантия*	–	–	–	9.000.000	12.000.000	21.000.000
Өзге де міндеттемелер	445.760	–	–	–	–	445.760
Жиыны	25.626.407	2.821.504	2.781.507	13.248.805	15.831.870	60.310.093
2023 жылғы 31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	20.738.174	–	–	–	–	20.738.174
Жалдау бойынша міндеттемелер	–	2.634.220	2.566.993	5.624.208	378.990	11.204.411
Өзге де міндеттемелер	376.867	–	–	–	–	376.867
Жиыны	21.115.041	2.634.220	2.566.993	5.624.208	378.990	32.319.452

* Компания өтеу мерзімі бойынша өтімділік кестесіне қаржылық кепілдіктерді қосады. Дегенмен, қаржылық кепілдіктер бойынша ақша қаражатының шығуы белгілі бір оқиғаларға байланысты. Қаржылық кепілдік – шарт, сол шарт бойынша эмитент құралды ұстаушыға белгілі бір борышкер үлестік құралдың бастапқы немесе қайта қаралған шарттарына сәйкес мерзімінде төлем жасамауы салдарынан шеккен шығынды өтеу үшін белгілі төлемдерді жүзеге асыруға міндетті.

Валюталық тәуекелдік

Валюталық тәуекелдікке ұшырайтын, шетел валютасымен көрсетілген активтер мен міндеттемелердің жалпы сомасы төменгі кестеде берілген.

<i>Мың теңгемен</i>	АҚШ доллары	Ресей рублі	Жиыны
2024 жылғы 31 желтоқсанға			
Активтер	13.147.487	1.833.152	14.980.639
Міндеттемелер	24.083	457.050	481.133
2023 жылғы 31 желтоқсанға			
Активтер	6.291.329	910.117	7.201.446
Міндеттемелер	28.698	383.116	411.814

Компанияның операцияларымен байланысты валюталық тәуекелдерді төмендетуге ықпал ететін Компанияда ресми құралдар жоқ.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**36. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Валюталық тәуекелдік (жалғасы)**

Келесі кестеде Компанияның салық салғанға дейінгі пайдаға (активтер мен міндеттемелердің әділ құнындағы болуы мүмкін өзгерістерге байланысты) өзге көрсеткіштердің тұрақтылығы жағдайында АҚШ доллары, ресей рублі айырбас бағамының болуы мүмкін өзгерістеріне сезімталдығы көрсетілген. Компанияның меншік капиталына әсері аз.

<i>Мың теңгемен</i>	Валюта айырбас бағамының ұлғаюы/ төмендеуі	Салық салғанға дейінгі пайдаға әсер
2024 жыл		
АҚШ доллары	+9,09% -7,34%	1.192.917 (963.258)
Ресей рублі	+2,00% -22,95%	27.522 (315.816)
2023 жыл		
АҚШ доллары	+14,15% -14,15%	886.162 (886.162)
Ресей рублі	+28,54% -28,54%	150.406 (150.406)

Капиталды басқару

Капиталды басқаруға байланысты Компанияның негізгі мақсаты тұрақты несие төлеу қабілетін қамтамасыз ету және Компания қызметін жүргізу үшін капиталдың барабар деңгейі мен акционердің пайдасын барынша көбейту. Компания капиталдың құрылымын басқарады және экономикалық жағдайдың өзгеруіне сәйкес оны өзгертеді. Компания капитал құрылымын сақтау немесе өзгерту мақсатында дивидендтерді төлеу мөлшерін реттей алады, акционерге капиталды қайтара алады немесе жаңа акцияларды шығара алады.

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталатын жылдарда объектілерде, саясатта және капиталды басқару үдерістерінде өзгерістер болған емес.

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияда айтарлықтай берешек сомасы болған жоқ. Компания есепті күнге берешектен асатын елеулі ақша қаражатына ие.

Қаржы құралдарының әділ құны

Ақша қаражаттардың, банктердегі салымдардың, Ұлттық Банктің Ноталарды, кері репо мәміле, Самұрық-Қазынаның облигацияларының, сауда және өзге де дебиторлық берешектің, сауда және өзге де кредиторлық берешектердің және басқа да қаржылық міндеттемелердің теңгерімдік құны қаржы құралдары дерегінің қысқа мерзімді болғанына орай олардың әділ құнына шамамен тең.

37. ЕСЕП БЕРУ КҮНІНЕН KEЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

2025 жылдың қаңтарында Компания ҚҚС есебімен 9.898.311 мың теңге сомасына 100.000 тонна көлемінде ҚМГ артық технологиялық мұнайды сатуды жүзеге асырды.

2025 жылғы 13 наурыздағы жағдай бойынша ҚҚБ сессиясының қорытындысы бойынша АҚШ долларының бағамы 495,28 теңгені құрады 1 АҚШ доллары.